ГЛАСИЛО
GAZETË

Октомври / Tetor 2022

ЗЕЛС

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BNJVL

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

Почитувани,

На почетокот на октомври, потпретседателите на ЗЕЛС, Висар Ганиу и Перо Костадинов, имаа средба со експертот за европски интеграции, ангажиран од Секретаријатот за европски прашања (СЕП) во Владата на РСМ. Беше нагласено дека за квалитетна интеграција на нашата земја во европското семејство, потребно е вклучување на локалната власт уште на самиот почеток на преговорите, особено околу информирањето на населението за придобивките и обврските од интеграцијата.

Во текот на овој месец, новоизбраните општински советници, со прв мандат, имаа можност подетално да се запознаат со надлежностите на локалната самоуправа и на Советот на општината. Обуката се темелеше на содржината на петтото издание на „Прирачник, водич низ надлежностите за новоизбраните градоначалници и членови на советите на општините", што го издаде ЗЕЛС и што претставува своевиден водич за адекватно и одговорно извршување на задачите и обврските на новоизбраните функционери во локалната власт. Претседателите на општинските совети, пак, учествуваа на годишната конференција „Функционирање на општините во услови на глобални предизвици".

Посебно внимание, во овој период, ЗЕЛС посвети на реализацијата на стратегиската цел за јакнење на капацитетите на општинската администрација. Една од обуките беше наменета за администрацијата од областа на животната средина – „Примена на начелата на Архуската конвенција на локално ниво", втората, за службениците од делот на социјалната заштита - „Развој на локални социјални услуги", а ЗЕЛС реализираше и други обуки. Од посебно значење беше обуката за сертификација и ресертификација на модератори за спроведување на граѓанската алатка - „Форуми во заедницата", на која учествуваа околу 25 кандидати. Испитот за стекнување со сертификат, кандидатите ќе може да го полагаат некаде во втората половина на ноември. Оваа поддршка што ја дава ЗЕЛС за сертифицирање на модераторите, е од големо значење за општините бидејќи е утврдена потребата форумите да ги водат лица што имаат повисоко ниво на подготвеност за да се справат со сите предизвици што ги носи отворената дебата на форумските сесии.

До ЗЕЛС пристигнаа низа забелешки од општините за Нацрт-предлогот на Законот за административни службеници, кои, во сублимирана форма ЗЕЛС потоа ги достави до предлагачот на овој Закон. Беа посочени низа реакции за одредени предлог-одредби со кои се нарушува самостојноста на локалната власт, но и за одредби што не кореспондираат со одредени уставни и законски права, особено во делот кај разликата во бодови за административен службеник во институции на централната власт и службеник во локалната самоуправа. Генерално, ваквите залагања би придонеле за уште поголем недостаток на професионален стручен кадар во општините, предизвик со кој општините се соочуваат веќе подолг период.

За овие и за другите активности реализирани во овој период, ќе можете да прочитате на следните страници од Гласилото на ЗЕЛС.

Со почит,

Душица Перишиќ,
извршен директор на ЗЕЛС

Të nderuar,

Në fillim të tetorit nënkryetarët e BNJVL-së, Visar Ganiu dhe Pero Kostadinov, patën takim me ekspertin për euro-integrime, të angazhuar nga Sekretariati për çështje evropiane (SÇE) në Qeverinë e RMV. U theksua se për integrim cilësor të vendit tonë në familjen evropiane, nevojitet përfshirja e pushtetit lokal që në vetë fillimin e negociatave, veçanërisht në pjesën e informimit të popullatës për përftimet dhe obligimet nga integrimi.

Gjatë këtij muaji këshilltarët e sapo zgjedhur komunalë, me mandat të parë, patën mundësi që më detajisht të fitojnë njohuri mbi kompetencat e vetëqeverisjes lokale dhe të edicionit të pestë të ,,Doracakut, udhëzues drejt kompetencave për kryetarët e sapo zgjedhur dhe anëtarët e këshillave komunale", që e botoi BNJVL dhe që paraqet udhëzues të llojit të vet për ekzekutim adekuat dhe të përgjegjshëm të detyrave dhe obligimeve të funksionarëve të sapo zgjedhur në pushtetin lokal. Kryetarët e këshillave komunale, morën pjesë në konferencën vjetore ,,Funksionimi i komunave në kushtet e sfidave globale" .

Vëmendje e veçantë, në këtë periudhë BNJVL i dedikoi realizimit të qëllimit strategjik të kapaciteteve të administratës komunale. Një ndër trajnimit u dedikua për administratën nga lëmia e mjedisit jetësor ,,Zbatimi i parimeve të Konventës së Aarhusit në nivel lokal", e dyta për nëpunësit në pjesën e mbrojtjes sociale ,,Zhvillimi i shërbimeve lokale sociale", ndërsa BNJVL realizoi edhe trajnime tjera. Me rëndësi të veçantë ishte edhe trajnimi për certifikim dhe ricertifikim të moderatorëve për zbatimin e veglës së qytetarëve ,,Forume në bashkësi", në të cilën morën pjesë rreth 25 kandidatë. Provimin për marrjen e certifikatës në fjalë, kandidatët do të mund t'a realizojnë në gjysmën e dytë të nëntorit. Këtë përkrahje që e jep BNJVL për certifikim të moderatorëve është tejet e rëndësishme për komunat pasi që është përcaktuar nevoja që forumet t'i udhëheqin persona që kanë nivel më të lartë të gatishmërisë që të ballafaqohen me sfidat që i bart debati i hapur i sesioneve të forumeve.

Në BNJVL kanë arritur një sërë vërejtjesh nga komunat për Projekt-Propozimin e Ligjit për nëpunësit administrativ, që në formë të sublimuar pastaj i dërgoi te propozuesi i Ligjit në fjalë. Janë shtruar një varg reagimesh për propozim-dispozita të caktuara me të cilat rëndohet pavarësia e pushtetit lokal, por edhe për dispozita të cilat korrespondojnë me të drejtat e caktuara kushtetuese dhe ligjore, veçanërisht në pjesën e diferencës në pikët për nëpunës administrativ në institucionet e pushtetit qendror dhe nëpunës i vetëqeverisjes lokale. Kryesisht, synimet e këtilla do të çonin drejt mungesës së kuadrit profesional në komunat, sfidë me të cilën komunat ballafaqohen tashmë një periudhë më të gjatë kohore.

Për këto dhe për aktivitete tjera të realizuara në këtë periudhë do të mund të lexoni në faqet në vijim të Gazetës së BNJVL-së.

Me respekt,

Dushica Perishiq,
drejtor ekzekutiv i BNJVL-së

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
тел. +389 (0) 2 30 99 033, факс: +389 (0) 2 30 61 994
ул. Копенхагенска бр. 5, п.фах 32,
1000 Скопје, Република Северна Македонија
Извршен директор на ЗЕЛС:
Душица Перишиќ
Заменик извршен директор на ЗЕЛС:
Ардита Дема-Мехмети
Подготвила:
Весна Арсовска-Динковска
Превод: Арта Абази
Лекторирал: Валентина Великова
Дизајн и подготовка и печатење: Европа 92

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
tel. +389 (0) 2 30 99 033, faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. ,, Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32,
1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
Drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:
Dushica Perishiq
Zëvendes drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:
Ardita Dema - Mehmeti
Përgatiti:
Vesna Arsovska - Dinkovska
Përkthim: Arta Abazi
Lektoron: Valentina Velikova
Dizajnim dhe përgatitje shtyp: Evropa 92

ВКЛУЧЕНОСТА НА ЛОКАЛНАТА ВЛАСТ УШТЕ НА САМИОТ ПОЧЕТОК НА ПРЕГОВОРИТЕ СО ЕУ ОД ГОЛЕМО ЗНАЧЕЊЕ ЗА КВАЛИТЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА НА ЗЕМЈАТА ВО ЕВРОПСКОТО СЕМЕЈСТВО

Потпретседателите на ЗЕЛС, градоначалникот на Општина Чаир Висар Ганиу и градоначалникот на Општина Валандово Перо Костадинов, на 5 октомври 2022 година, во просториите на административната зграда на ЗЕЛС, имаа средба со Владимир Дробњак, експерт за европски интеграции од Република Хрватска, ангажиран од Секретаријатот за европски прашања (СЕП) во Владата на РСМ. На средбата учествуваше и државната секретарка Дрита Абдиу Халили од СЕП и Игор Марковски од проектот „Нордиска поддршка за напредокот на Северна Македонија во ЕУ" финансиран од Кралството Шведска и од Кралството Норвешка.

Претставниците од ЗЕЛС накратко ги информираа гостите за организацијата на локалната власт во РСМ и за системската поставеност, но и за активностите на ЗЕЛС, како единствена национална асоцијација на сите единици на локална самоуправа во нашата земја. Она што беше нагласено на средбата од страна на експертот за интеграции во ЕУ Дробњак, е дека улогата на локалните самоуправи во целиот процес на интегрирањето на земјата во европското семејство е од голема важност. Особено што целиот процес на преговори е во насока на имплементирање не само на законите туку и на европските стандарди и европските општествени и демократски дострели. Во таа насока, Дробњак нагласи дека вклученоста на локалната власт треба да биде уште на самиот почеток од преговорите, кога населението треба подетално да се информира за значењето на интегративниот процес и кога треба подеднакво да биде запознаено со обврските, но и со благодетите што ги носи членството во Унијата за секој поединец, а локалната власт е таа која е најблиску до граѓаните. Дробњак изнесе и неколку примери од преговорите на Хрватска за влез во Унијата, при што ја нагласи полезноста од присуството на голем број претставници и од хрватските региони, жупании, па и поголеми градови со свои канцеларии во срцето на Унијата, Брисел. Тоа значи дека поголем број на стручни и искусни луѓе од речиси сите области треба да бидат што е можно поблиску до институциите на ЕУ, но исто така, да се обезбедат и административни и други кадри коишто побрзо и поквалитетно ќе може да ги искористуваат бенефициите од членството. Во таа насока, тој ги посочи и средствата од европските фондови кои се од особено значење за секоја земја кандидат, особено за локалните самоуправи во нив.

Потпретседателот на ЗЕЛС Ганиу изрази задоволство што уште на самиот почеток на процесот на интеграции се става голем акцент на локалната власт. „Единиците на локалната самоуправа во земјава треба да бидат активни актери во целиот процес, а не преговорите да се водат само на централно ниво. Затоа граѓаните треба да бидат целосно и навремено информирани и вклучени во целиот процес. Ние преку ЗЕЛС, која е мост меѓу општините и централната власт, подготвени сме да ги преземеме потребните активности", рече Ганиу.

PËRFSHIRJA E PUSHTETIT LOKAL QË NË VETË FILLIMIN E NEGOCIATAVE ME BE-NË, ME RËNDËSI TË VEÇANTË PËR INTEGRIM CILËSOR TË VENDIT NË FAMILJEN EVROPIANE

Nënkryetari i BNJVL-së, kryetari i komunës së Çairit, Visar Ganiu dhe kryetari i Vallandovës, Pero Kostadinov, më 5 tetor, 2022, në hapësirat e ndërtesës administrative të BNJVL-së patën takim me Vlladimir Drobnjak, ekspert për euro-integrime nga Republika e Kroacisë, i angazhuar nga Sekretariati për çështje evropiane (SÇE) me Qeverinë e RMV. Në takim morrën pjesë edhe Sekretarja shtetërore Drita Abdiu Halili nga SÇE dhe Igor Markovski nga Projekti „Përkrahja nordike për avancimin e Maqedonisë së Veriut në BE" i financuar nga Mbretëria e Suedisë dhe Mbretëria e Norvegjisë.

Përfaqësuesit e BNJVL-së shkurtimisht i informuan mysafirët me organizatën e pushtetit lokal në RMV dhe mbi vendosjen sistematike, por edhe lidhur me aktivitetet e BNJVL-së, si një ndër asociacionet e vetme të njësive të vetëqeverisjes lokale në vendin tonë. Ajo që u theksua në takim nga ana e ekspertit për integrime në BE, Drobnjak, se roli i vetëqeverisjes lokale në mbarë procesin e integrimit të vendit në familjen evropiane është mjaft e rëndësishme. Aq më tepër që i gjithë procesi i negociatave synon zbatimin jo vetëm të ligjeve, por edhe të standardeve evropiane dhe qëllimeve sociale dhe demokratike evropiane. Në këtë drejtim, Drobnjak theksoi se përfshirja e pushtetit lokal duhet të jetë që në fillim të negociatave, kur popullata duhet të informohet më në detaje për kuptimin e procesit integrues dhe kur duhet të informohet njësoj për obligimet, por edhe për përfitimet që sjell anëtarësimi në BE për çdo individ. Ndërsa pushteti lokal është ai që është më afër qytetarëve. Drobnjak prezantoi edhe disa shembuj nga negociatat e Kroacisë për anëtarësim në BE, duke theksuar dobinë e prezencës së një numri të madh përfaqësuesish nga rajonet, qarqet dhe qytetet më të mëdha kroate me zyrat e tyre në zemër të Unionit, në qytetin e Brukselit. Kjo do të thotë se një numër i konsiderueshëm i njerëzve ekspertë dhe me përvojë nga pothuajse të gjitha fushat duhet të jenë sa më afër institucioneve të BE-së, por edhe të sigurojnë kuadro administrativ dhe kuadër tjetër që do të jetë në gjendje të shfrytëzojë përfitimet e anëtarësimit. Në këtë drejtim, ai vuri në dukje mjetet nga fondet evropiane, të cilat janë të një rëndësie të veçantë për secilin vend kandidat, veçanërisht për pushtetet lokale të tyre.

Nënkryetari i BNJVL-së, Ganiu u shpreh i kënaqur që në vet fillimin e procesit vendoset theks i veçantë në pushtetin lokal. „Njësitë e vetëqeverisjes lokale në vend duhet të jenë aktorë aktiv në mbarë procesin, e jo negociatat të udhëhiqen në nivel qendror. Prandaj qytetarët duhet të jenë të informuar plotësisht dhe në kohë, si dhe të jenë të përfshirë në mbarë procesin. Ne përmes BNJVL-së, që është urë lidhëse midis komunave dhe pushtetit qendror, jemi të gatshëm t'i ndërmarrim aktivitetet e nevojshme" – theksoi Ganiu.

-„Се радувам на ваквиот став што го покажува СЕП кон локалната власт. Ќе имаме многу работа, особено на полето на обезбедување на рамномерен регионален развој, но и на полето на заштита на животна средина и во сите други области. Потребно ни е надградување на административните капацитети за нивна подготвеност за учество и реализација на законодавството, европските стандарди и искористувањето на средства од Европската Унија. ЗЕЛС веќе пред неколку години започна процес за реформи во системот на локалната власт, не само во делот на финансирањето туку и во делот на структурата и администрирањето, што се надеваме дека ќе се забрза уште повеќе, токму и како резултат на промените за членство во ЕУ“, нагласи на средбата градоначалникот Костадинов.

„I gëzohem qëndrimit të shfaqur nga SÇE ndaj pushtetit lokal. Do të kemi mjaft punë, veçanërisht në fushën e sigurimit të zhvillimit të barabartë rajonal, por edhe në sferën e mbrojtjes së mjedisit jetëso edhe në fusha tjera. Është i nevojshëm avancim i kapaciteteve administrative për gatishmërinë e tyre për pjesëmarrje dhe realizim të legjislacionit, standardet evropiane dhe shfrytëzimi i mjeteve nga Bashkimi Evropian. BNJVL tashmë para disa vitesh inicioi proces për reformat në sistemit e pushtetit lokal, jo vetëm në pjesën e financimit por edhe në pjesën e strukturës dhe administrimit që shpresojmë se do të përshpejtohet edhe më shumë, pikërisht si rezultat i ndryshimeve për anëtarësim në BE", theksoi në takim, kryetari Kostadinov.

ПОДДРШКА ЗА ОПШТИНИТЕ ВО СПРОВЕДУВАЊЕ НА МАЛИ ПРОЕКТИ ВО ОБЛАСТА НА ЕНЕРГИЈАТА, ТРАНСПОРТОТ И ЗАШТИТА НА КЛИМАТА

На конкурсот „Спроведување мали проекти во областа на енергијата, транспортот и заштита на климата во општините“, наменет за општините во нашата земја, пристигнаа повеќе од дваесет предлог-проекти. Доставените проекти треба да донесат иновации и нови пристапи за климатска акција на локално ниво. Конкурсот беше објавен во рамките на проектот на ЕУ за енергетска транзиција: Пакт на градоначалници во Западен Балкан и Турција, каде што една од клучните активности е поддршка на енергетската транзиција во Западен Балкан и Турција преку зголемено прифаќање на Пактот на градоначалниците за климатска и енергетска иницијатива (CoM) во регионот и дополнително; поддршка на локалните власти во спроведувањето на нивните амбиции за намалување на емисиите на стакленички гасови и

PËRKRAHJA E KOMUNAVE NË REALIZIMIN E PROJEKTEVE TË VOGLA TË ENERGJISË, TRANSPORTI DHE MBROJTJA KLIMATIKE

Në konkursin „Zbatim i projekteve të vogla në lëminë e energjisë, transporti dhe mbrojtja e klimës në komuna", të dedikuar për komunat në vendin tonë, arritën më tepër se njëzet propozim-projekte. Projektet e parashtruara duhet të sjellin inovacione dhe qasje të reja për aksionet klimatike në nivel lokal. Konkursi u shpall në kuadër të projektit të BE-së për tranzicion energjetik: Pakti i kryetarëve të komunave në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi, ku një ndër aktivitetet kyçe është përkrahja e tranzicionit energjetik në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi përmes pranimit të rritur të Paktit të kryetarëve të komunave për iniciativën klimatike dhe energjetike në rajon dhe duke shtuar se përpjekja e pushteteve lokale në zbatimin e ambicieve të tyre për zvogëlimin e emisioneve të gazrave të qelqit dhe rritjen e rezistencës

зголемувањето на нивната отпорност кон влијанијата од климатските промени. Финансирањето на овој проект е од Европската Унија и Германското федерално министерство за економска соработка и развој, а во Република Северна Македонија се имплементира со поддршка на ЗЕЛС.

Според утврдените правила на конкурсот, се поддржуваат проекти наменети за инфраструктурни инвестиции, т.е. проектирање, изградба и развој на нови инфраструктурни објекти или реновирање, модернизација или проширување на постојните инфраструктурни објекти, со јасен фокус на намалување на емисиите на стакленички гасови преку намалување на потрошувачката на енергија и/или зголемување на производството на чиста енергија, притоа задржувајќи го или подобрувајќи го нивото на услуги кон граѓаните. Поконкретно, апликацијата треба да покаже како проектот ќе придонесе за справување со енергетската сиромаштија. Проектите мора да имаат поддршка од Советот на градот или општината и градоначалникот; треба да произлегуваат од одобрен стратешки документ (т.е. SECAP, SEAP, SUMP, Локален просторен план, итн.) и да имаат целосна поддршка од носителите на одлуки, како и да бидат во целосна согласност со националната политика, нормативи и стандарди. Предвидено е да се обезбедат средства кои покриваат од минимум 60 % до максимум 90 % од вкупните трошоци на предлог-проектот, додека финансиското учество од избраните ЕЛС се очекува да биде од минимум 10 % до максимум 40 %. Доделениот буџет од ГИЗ за секој пилот-проект е вкупно до 50 000 евра.

Во првата фаза од евалуацијата најдобро рангирани се пилот-проектите на Вевчани, Град Скопје и Кочани

Според бодувањето што го спроведе Евалуационата комисија (составена од претставници од ГИЗ и од Европската Унија, а претставникот на ЗЕЛС е со надзорна улога во процесот), а врз основа на претходно утврдени критериуми, три најдобро рангирани предлог-проекти влегоа во потесен избор. Станува збор за понудени иновативни решенија и нови пристапи за климатска акција на локално ниво од Општина Вевчани, Град Скопје и Општина Кочани, односно најмногу поени добија нивните предлог-проекти: „Кон енергетски општини“ (поставување на фотоволтаичен систем за производство на електрична енергија на објект на пречистителна станица за отпадни води); „Преку обновливи извори на енергија до успешна енергетска транзиција“ (поставување фотоволтаична централа на објект на противпожарна бригада); и „Паметно мерење и управување со енергијата во системот за јавно осветлување“. Во октомври беше спроведена втората фаза од рангирањето, кога претставниците од евалуационата комисија извршија и посета на овие единици на локалната самоуправа. Тие непосредно се запознаа со предлог-проектите, условите на локациите каде што се предвидува иновацијата, како и административните, техничките и други капацитети и обврски што треба да ги исполни општината за нивно успешно спроведување. По утврдувањето на потесниот избор и објавувањето на конечните резултати од посетите, ќе се утврди и за која намена (проект) ќе биде доделен грантот.

ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike. Financimi i këtij projekti është nga Bashkimi Evropian dhe Ministria Federale Gjermane për bashkëpunim ekonomik dhe zhvillim, ndërsa në Republikën e Maqedonisë së Veriut implementohet me përkrahjen e BNJVL-së.

Sipas rregullave të përcaktuara të konkursit, mbështeten projektet e dedikuara për investime në infrastrukturë, d.m.th. projektimi, ndërtimi dhe zhvillimi i objekteve të reja të infrastrukturës ose rinovimi, modernizimi ose zgjerimi i objekteve ekzistuese të infrastrukturës, me fokus të qartë në reduktimin e emisioneve e të gazrave të qelqit duke reduktuar konsumin e energjisë dhe/ose duke rritur prodhimin e energjisë së pastër, duke ruajtur ose përmirësuar nivelin e shërbimeve për qytetarët. Më konkretisht, aplikacioni duhet të tregojë se si projekti do të kontribuojë në trajtimin e varfërisë energjetike. Projektet duhet të kenë mbështetjen e këshillit komunal ose komunave dhe kryetarit të komunës; duhet të rrjedhë nga një dokument strategjik i miratuar (p.sh. SECAP, SEAP, SUMP, Plani hapësinor lokal, etj.) dhe të ketë mbështetjen e plotë të vendimmarrësve, si dhe të jetë në përputhje të plotë me politikat, normat dhe standardet nacionale. Është planifikuar të sigurohen fonde që mbulojnë nga minimumi 60% deri në maksimum 90% të shpenzimeve totale të propozimit të projekit, ndërsa pjesëmarrja financiare nga NJVL-të e përzgjedhura pritet të jetë nga minimumi 10% në maksimum prej 40%. Buxheti i ndarë nga GIZ për çdo projekt pilot është deri në 50,000 euro në total.

Në fazën e parë nga evaluimi, të ranguara më mirë janë pilot-projektet e komunës së Vevçanit, Qytetit të Shkupit dhe Koçani

Sipas notimit që e zbaton Komisioni për evaluim (të përbërë nga përfaqësuesit e GIZ dhe të Bashkimit Evropian, ndërsa përfaqësuesi i BNJVL-së ka rolin auditues në procesin në fjalë), ndërsa në bazë të kritereve të përcaktuara paraprakisht, tre propozim-projekte të ranguara më mirë hyjnë në zgjedhjen më të ngushtë. Bëhet fjalë për zgjidhjet inovative të ofruara dhe qasje të reja për aksionin klimatik në nivel lokal nga komuna e Vevçanit, Qytetit të Shkuit dhe komuna e Koçanit, respektivisht më së shumti pikë fituan propozim-projektet e tyre: „Drejt komunave energjetike” (vendosja e sistemeve fotovoltaike për prodhimin e energjisë elektrike të objekteve të stacionit për pastrim për ujërat e zeza); „Përmes burimeve përtëritëse të energjisë drejt tranzicionit të suksesshëm energjetik” (vendosja e impiantit fotovoltaik në objektet e brigadës zjarrfikëse); dhe „Matja e „mençur” dhe menaxhimi me energjinë në sistemin e ndriçimit rrugor”. Në muajin tetor është realizuar faza e dytë e rangimit, ku përfaqësues nga komisioni vlerësues kanë vizituar këto njësi të vetëqeverisjes lokale. Ata u njohën menjëherë me projektet e propozuara, kushtet e lokacioneve ku është paraparë risia, si dhe kapacitetet dhe detyrimet administrative, teknike dhe të tjera që duhet të përmbushë komuna për realizimin me sukses të tyre. Pas përcaktimit të listës së ngushtë dhe shpalljes së rezultateve përfundimtare të vizitave, do të përcaktohet se për cilin qëllim (projekt) do të jepet granti.

СЕРТИФИКАТОТ BFC SEE ВО ФОКУСОТ НА РЕГИОНАЛНАТА КОНФЕРЕНЦИЈА „ПАРТНЕРСТВО ЗА КОНКУРЕНТЕН РЕГИОН“ ОД „CORE DAYS 2022“

„Партнерство за конкурентен регион“ беше темата на тридневната конференција што се одржа во Дубровник, од 16 до 18 октомври 2022 година, во рамките на „CORE Days 2022“ на која присуствува претставници од ЗЕЛС и заменик-претседателот на Владата задолжен за политики за добро владеење, Славица Грковска. На конференцијата дискутираа околу 250 претставници од властите на национално и на локално ниво; претставници од компании активни во регионот на Западен Балкан, како и од граѓанскиот сектор и од меѓународните финансиски институции. Целта на настанот беше да се обезбеди можност за размена на искуства и најдобри примери за локален економски развој во насока на воспоставување на поволни услови за раст и развој на регионалната економија и промовирање на значењето на регионалниот сертификат „Business Friendly Certification South East Europe (BFC SEE)“.

Конференцијата беше организирана од Националната алијанса за локален економски развој (НАЛЕД), во својство на Регионален секретаријат на BFC SEE мрежата (BFC SEE - Business Friendly Certification in the South-East Europe) и Германската организација за меѓународна соработка (GIZ ORF), во соработка со партнерите од BFC SEE мрежата, меѓу кои е и BFC SEE Националниот технички секретаријат на ЗЕЛС.

Настанот беше фокусиран на зелени и дигитални транзиции и иновациско финансирање на локалниот развој во 3Б6 (3 главни панели), како и на примерите за најдобра практика, кои се применуваат во регионот во областа на иновациите, дигитализацијата, циркуларната економија, недвижниот имот, даночната политика и BFC SEE (6 паралелни сесии). На поголемиот број од сесиите беа вклучени претставници од локалната самоуправа и од бизнисот (кои го промовираа концептот на локален економски развој) заедно со претставници од централна власт, кои, пак, ги претставуваа реформите во политиките на економскиот развој. Традиционално се организираат и дополнителни (странични) настани: „Како го направивме ова?“ кои се препознатливата страна, односно сè повеќе стануваат заштитен знак на „CORE Days“.

Регионалниот сертификат за поволно деловно опкружување - „Business Friendly Certification in the South East Europe (BFC SEE)“ беше една од поважните теми на конференцијата. Беа изнесени искуства од три земји од регионот, од процесот на стекнувањето на сертификатот од страна на локалната самоуправа; полезностите за општината и за бизнис-секторот од стекнувањето на ваква стандардизација на локалната самоуправа; потоа се дискутираше каде треба да се подобруваат

CERTIFIKATA BFC EJL NË FOKUS TË KONFERENCËS RAJONALE „PARTNERITET PËR RAJON KONKURRUES” NGA „CORE DAYS 2022“

„Partneritet për rajon konkurrues” ishte tema e konferencës treditore që u mbajt në Dubrovnik prej 16 deri më 18 tetor 2022 në kuadër të „CORE Days 2022“ në të cilën morrën pjesë përfaqësuesit e BNJVL-së dhe zëvendësi i Kryetarit të Qeverisë i obliguar për politika për qeverisje të mirë, Sllavica Gërkovska. Në konferencë diskutuan rreth 250 përfaqësues të qeverive në nivel nacional dhe nivel lokal; përfaqësuesit e kompanive aktive në rajonin e Ballkanit Perëndimor, si dhe nga sektori civil dhe nga institucionet financiare. Qëllimi i ngjarjes ishte të sigurohet mundësi për shkëmbim të përvojave dhe praktikave më të mira për zhvillim ekonomik lokal në drejtim të themelimit të kushteve më të volitshme për rritjen dhe zhvillimin e ekonomisë rajonale dhe promovimin e rëndësisë së certifikatës rajonale -„Business Friendly Certification South East Europe (BFC SEE)“ .

Konferenca u organizua nga Aleanca nacionale për zhvillim ekonomik lokal – NALED, në cilësinë e Sekretariatit rajonal të Rrjetit BFC SEE (Business Friendly Certification in the South-East Europe) dhe Organizatës Gjermane për bashkëpunim ndërkombëtar (GIZ ORF), në bashkëpunim me partnerët e Rrjetit BFC SEE, midis të cilëve edhe BFC SEE Sekretariati nacional teknik i BNJVL-së.

Ngjarja u fokusua mbi tranzicionet e gjelbërta dhe digjitale dhe financimi inovativ i zhvillimit lokal në 3B6 (3 panelet kryesore), si dhe të shembujve për praktikë të mirë që zbatohen në rajon në lëminë e inovacionit, digjitalizimit, ekonomisë cirkulare, pronës së patundshme, politika tatimore dhe BFC SEE (6 sesione paralele). Në një numër të madh të sesioneve u përfshinë përfaqësuesit e vetëqeverisjes lokale dhe nga biznesi (të cilët promovuan konceptin e zhvillimit ekonomik lokal) së bashku me përfaqësuesit e pushtetit qendror, të cilët i paraqisnin reformat në politikat e zhvillimit ekonomik. Tradicionalisht u organizuan edhe ngjarjet plotësuese (anësore) - „Si e bëmë këtë?” cilat janë anët identifikuese, respektivisht gjithnjë e më shumë bëhen „shenjë mbrojtje” „CORE Days“.

Certifikata rajonale për komunat miqësore ndaj ambientit të biznesit - „Certifikimi miqësor ndaj ambientit të biznesit në Evropën Juglindore (BFC SEE)" ishte një nga temat më të rëndësishme të konferencës. U prezantuan përvoja nga tri shtete të rajonit, nga procesi i marrjes së certifikatës nga vetëqeverisja lokale; përfitimet për komunën dhe sektorin e biznesit nga përvetësimi i një standardizimi të tillë të vetëqeverisjes lokale;

стандардите и критериумите при сертифицирањето и друго. Акцентот на овој сертификат беше ставен и во темата за зелена економија, каде освен за циркуларната економија се говореше и за подготовките на новото издание на критериумите за стекнување со сертификатот BFC SEE од страна на општините, преку воведување на зелените критериуми. При стекнување на овој сертификат, општините треба да градат политики на посветеност за користење на обновлива енергија, градење на зелена економија, заштита на животната средина и друго.

Во рамките на темата „Поставување на основа за инвестиции: недвижности" извршната директорка на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, во својство на говорник, ги изнесе искуствата на ЗЕЛС за воспоставувањето и функционирањето на електронските услуги што општините од нашата земја ги спроведуваат за издавање на одобрение за градење и спроведувањето на постапките за отуѓување на градежното земјиште, сопственост на државата. Таа ја нагласи потребата за воведување на што поголем број вакви услуги за општините, поради нивните бројни придобивки, меѓу кои се економичноста, брзата услуга и транспарентноста во целата процедура. Перишиќ ги нагласи и заложбите на ЗЕЛС за воведување на нова електронска услуга за општините за наплата на данокот на имот.

По усвојувањето на четвртата едиција на BFC SEE-критериуми, се подготвува терен за нов повик за заинтересираните општини од нашата земја за стекнување со овој регионален сертификат

Во рамките на конференцијата, на 30 општини од Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора и Србија свечено им беше доделен сертификатот „Business Friendly Certification South East Europe (BFC SEE)". Станува збор за регионален сертификат за поволно деловно работење, кој претставува потврда дека општината има јасни насоки како самата да креира добра деловна клима и да воведе меѓународни признати стандарди за ефикасна и транспарентна локална администрација која е насочена кон потребите на стопанствениците и бизнисите. Сертификатот е своевиден патоказ за инвеститорите кои сакаат да го преселат или да го прошират своето деловно работење во Југоисточна Европа (BFC SEE) и им служи како стандардизиран механизам за процена на локалните услови за деловно работење, при што укажува на тоа кои општини во регионот се пријателски организирани за соработка и имаат најповолна клима за инвестирање. Во оваа програма, нашата земја се вклучи од 2012 година и националното BFC SEE сертифицирано тело е претставувано преку Заедницата на единиците на локалната самоуправа – ЗЕЛС и Сојузот на стопанските комори (ССК). Досега во Република Северна Македонија со овој регионален сертификат се стекнаа општините: Велес, Струмица, Штип, Богданци, Гази Баба, Град Скопје и Илинден. Во декември 2019 година беше објавен последниот повик за пријавување на заинтересирани општини од нашата земја за стекнување со сертификатот BFC SEE. Предизвиците со пандемијата имаа свое влијание и во реализацијата на овие активности, поради што се подготвува наскоро да се објави нов повик за пријавување на заинтересираните општини. Во тек е подготовка на нова едиција на BFC SEE -критериумите што општините треба да ги исполнат во процесот на стекнување на овој сертификат за олеснување на прибирањето на целокупната документација по електронски пат, по што ќе следи и јавниот оглас.

pastaj u diskutua se ku duhet të përmirësohen standardet dhe kriteret për certifikim dhe më shumë. Theks i kësaj certifikate u vu edhe në temën e ekonomisë së gjelbër, ku përveç ekonomisë cirkulare, u fol edhe për përgatitjet për edicionin e ri të kritereve për marrjen e Certifikatës „BFC SEE" nga komunat, përmes futja e kritereve të gjelbra. Me rastin e marrjes së kësaj certifikate, komunat duhet të ndërtojnë politika dhe përkushtim për përdorimin e energjisë së rinovueshme, ekonominë e gjelbër, mbrojtjen e mjedisit etj.

Në kuadër të temës - „Vendosja e bazave për investime: patundshmëria", drejtoresha ekzekutive e BNJVL-së, Dushica Perishiq, si folës i prezantoi përvojat e BNJVL-së në themelimin dhe funksionimin e shërbimeve elektronike që komunat tona në vend i zbatojnë në pjesën e dhënies së lejes për ndërtim dhe zbatimin e procedurave për tjetërsimin e tokës ndërtimore, pronë e shtetit. Ajo theksoi nevojën e futjes së sa më shumë të shërbimeve të tilla për komunat, për shkak të përfitimeve të shumta të tyre, ndër të cilat janë ekonomia, shërbimi i shpejtë dhe transparenca në të gjithë procedurën. Perishiq po ashtu theksoi përkushtimin e BNJVL-së për futjen e një shërbimi të ri elektronik për komunat në fushën e mbledhjes së tatimit në pronë.

Pas aprovimit të edicionit të katërt të kritereve BFC EJL, përgatitet teren për thirrjen e re për komunat e interesuara nga vendi jonë për marrjen e kësaj certifikate rajonale

Në kuadër të Konferencës, 30 komuna nga Bosnja dhe Hercegovina, Kroacia, Mali i Zi dhe Serbia u shpërblyen me ceremoni me certifikatën – "Business Friendly Certification South East Europe (BFC SEE)". Është një certifikatë rajonale për operacione të favorshme biznesi, nga vendet e Evropës Juglindore, e cila është një konfirmim se komuna ka udhëzime të qarta se si të krijojë një klimë të mirë biznesi dhe të prezantojë standarde të njohura në suaza ndërkombëtare për administrim lokal efikas dhe transparent që synohet për nevojat e sipërmarrësve dhe bizneseve. Certifikata është një lloj „harte rrugore" për investitorët që duan të zhvendosin ose zgjerojnë veprimtarinë e tyre të biznesit në Evropën Juglindore (BFC SEE) dhe shërben si një mekanizëm i standardizuar për vlerësimin e kushteve të biznesit lokal, duke treguar se cilat komuna në rajon janë të organizuara në kuadër „miqësor". për bashkëpunim dhe kanë klimën më të favorshme për investime. Vendi ynë është i përfshirë në këtë program që nga viti 2012 dhe organi kombëtar certifikues BFC SEE përfaqësohet nga Bashkësia e njësive të vetëqeverisjes lokale - BNJVL dhe Lidhja e odave ekonomike (LOE). Deri më tani në Republikën e Maqedonisë së Veriut këtë certifikatë rajonale morrën komunat: Velesi, Strumica, Shtipi, Bogdanci, Gazi Baba, Qyteti i Shkupit dhe Ilindeni. Në dhjetor, 2019 u shpall thirrje publike për paraqitjen e komunave të interesuara nga vendi jonë me certifikatën BFC EJL. Sfidat me pandeminë patën ndikimin e tyre edhe në realizimin e aktiviteteve, për shkak të përgatitjes së shpejti do të shpallet edhe thirrje e re për paraqitjen e komunave të interesuara. Në rrjedhë është përgatitja e edicionit të ri të kritereve të BFC EJL që komunat duhet t'i plotësojnë në procesin e marrjes së certifikatës në fjalë në drejtim të lehtësimit të mbledhjes së dokumentacionit të përgjithshëm në mënyrë elektronike, me çrast do të vijojë edhe shpallja publike.

РЕАЛИЗИРАНА ОБУКАТА „ПРОМОВИРАЊЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ДЕМОКРАТСКОТО УПРАВУВАЊЕ“

Претставници од општините од Североисточниот, Источниот, Југоисточниот и Вардарскиот Регион, во периодот од 17 до 19 октомври 2022 година, во Гевгелија, ја проследија обуката на тема „Промовирање на принципите на демократското управување“ што ја организираше ЗЕЛС и Мисијата на ОБСЕ во Скопје. Општините од останатите четири региони ја проследија истата обука во периодот од 19 до 21 септември, во Охрид, со што се обезбеди претставниците од општинската администрација, кои работат на креирање и развивање на програми и документи од повеќе сектори, да ги обноват и дополнат своите знаења за примената на принципите на демократското управување на локално ниво.

Посебно внимание беше посветено на „Форуми во заедницата“ – форма на граѓанско учество институционализирана во повеќе од 70 општини во земјата. Пред присутните беше презентиран и „Водич за локални политики: Граѓанското учество како предуслов за подобри политики во локалната заедница“, изработен од Мисијата на ОБСЕ во соработка со ЗЕЛС, во изминатата фаза од тригодишната соработка помеѓу двете институции. Водичот дава насоки за спроведување на клучните елементи на процесите поврзани со локалните политики, врз основа на принципите на демократското управување и партиципативното носење одлуки. Во него се дадени препораки во секој чекор од циклусот на локалните политики: дефинирање на приоритетите, подготовка, усвојување, спроведување, мониторинг и евалвација на локалните политики (стратегии, програми, планови, акти и слични документи), со посебен фокус на вклучувањето на засегнатите страни во сите фази.

На крајот од обуката, претставниците од локалната власт ги презентираа резултатите од спроведените активности во текот на овие три дена, кога низ практичен процес работеа на примена на принципите на демократското управување во работата на општината и вклучување на граѓаните во креирање политики на локално ниво. Тие покажаа дека општините применуваат разни форми на вклучување на граѓаните, при што изнесоа и поголем број на примери (форми на добра практика) применливи за сите општини. Преку обуките се овозможува подобрување на натамошната заемна комуникација меѓу присутните, што обезбедува полесна размена на информации и заемни консултации.

U REALIZUA TRAJNIMI „PROMOVIM I PARIMEVE TË QEVERISJES DEMOKRATIKE”

Përfaqësuesit e komunave nga Rajoni Verilindor, Lindor dhe Rajoni i Vardarit, në periudhën prej 17 deri më 19 tetor 2022, në Gjevgjeli, e ndoqën trajnimin me temë „Promovimi i parimeve të qeverisjes demokratike” që e organizoi BNJVL dhe Misioni i OSBE-së në Shkup. Komunat nga katër rajonet tjera ndoqën trajnimin e njëjtë në periudhën 19 deri më 21 shtator, në Ohër, me ç'rast u sigurua që përfaqësuesit e administratës komunale të cilët punojnë në krijimin dhe zhvillimin e programeve dhe dokumenteve nga më shumë sektorë, t'i përtërijnë dhe plotësojnë dituritë e tyre për zbatimin e parimeve të qeverisjes demokratike në nivel lokal.

Vëmendje e veçantë i'u dedikua „Forumeve në bashkësi” – forma e pjesëmarrjes së qytetarëve të institucionalizuar në më shumë se 70 komuna në vend. Para të pranishmëve u prezantua Udhëzuesi i politikave lokale: Pjesëmarrja e qytetarëve si parakusht për politika më të mira në bashkësinë lokale, i hartuar nga ana e Misionit të OSBE-së në bashkëpunim me BNJVL-në, në fazën e kaluar të bashkëpunimit trevjeçar midis të dyja institucioneve. Udhëzuesi jep drejtime për zbatim të elementeve kryesore në proceset e lidhura me politikat lokale në bazë të parimeve të qeverisjes demokratike dhe vendimmarrjes participative. Udhëzuesi ofron rekomandime në çdo hap të ciklit të politikave lokale: definimi i prioriteteve, përgatitja, miratimi, zbatimi, monitorimi dhe vlerësimi i politikave lokale (strategji, programe, plane, akte dhe dokumente të ngjashme) me fokus të veçantë ndaj përfshirjes së palëve të përfshira në të gjitha fazat.

Në fund të trajnimit përfaqësuesit e pushtetit lokal i prezantuan rezultatet e aktiviteteve të zbatuara gjatë këtyre tri ditëve, kur gjatë procesit praktik kanë punuar në zbatimin e parimeve të qeverisjes demokratike në punën e komunës dhe përfshirjen e qytetarëve në krijimin e politikave në nivel lokal. Ata treguan se komunat zbatojnë forma të ndryshme të pjesëmarrjes së qytetarëve, me ç'rast paraqitën edhe numër të madh të shembujve ose praktikave të mira të zbatueshme edhe për të gjitha komunat. Përmes trajnimeve mundësohet përmirësimi i komunikimit të ndërsjellë të mëtejmë midis të pranishmëve, që siguron shkëmbim më të lehtë të informacioneve dhe konsultime të ndërsjella.

ДОСТАВЕНИ ДО МИОА ЗАБЕЛЕШКИТЕ И ПРЕДЛОЗИТЕ ОД ОПШТИНИТЕ ЗА НАЦРТ-ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ СЛУЖБЕНИЦИ

Нацрт-предлогот на Законот за административни службеници што Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) го постави на разгледување на Единствениот национален електронски регистар на прописи на Република Северна Македонија (ЕНЕР) во септември 2022 година, предизвика низа реакции од единиците на локалната самоуправа во однос на одредени членови и одредби кои ги засегаат општините како независна власт. Поголем број општини ги доставија забелешките и предлозите за Нацрт-предлогот на Законот, до ЗЕЛС, кои потоа во сублимирана форма беа испратени до МИОА, пред јавната расправа најавена за крајот на октомври.

Дел од законските измени водат кон продлабочување на предизвиците со недостаток на професионален и стручен кадар во општините

Генерална забелешка е дека Нацрт-предлогот на Законот ги дискриминира вработените во локалната самоуправа, по образование, звања и систем на бодување, во однос на вработените во министерствата, што се на исто ниво. Изнесените предлози за разликата во бодовите на административен службеник во министерство или секретаријат и оние во локалната самоуправа за исто ниво, за исти стручни квалификации и исти работни задачи и обврски е демотивирачка и би предизвикала негативни ефекти при извршувањето на работните задачи од страна на вработените во општините. Ова би се одразило со уште поголемо продлабочување на предизвиците со недостаток на професионален стручен кадар, со кои во континуитет, веќе подолг период се соочуваат единиците на локалната самоуправа. Вложените напори на општините за досегашното јакнење на административните капацитети може да бидат лесно нарушени со „заминување“ на вработените во органите на централната власт или пак, да доведе до уште поголемо опаѓање на интересот за соодветни професии за вклучување во локалната администрација. Во најголем број општини, поради недостаток на финансиски средства, но и поради недостаток на соодветни стручни кадри, востановено е едно лице да добива дополнителни овластувања за извршување на обврски и задачи кои се сосема различни од оние утврдени за работното место што го има според систематизацијата. Исто така, не би требало да се игнорира и фактот дека бројот на административни службеници во локалната самоуправа е незначителен (околу 5 000 лица) во однос на вкупниот број на администратвици во земјава. Прифаќањето на предложените измени може да се рефлектира врз обезбедувањето на квалитетот на услугите што ги обезбедува локалната власт или до несоодветно имплементирање на законските одредби на локално ниво. Не е од помала важност и тоа што се нарушува уставното право дека за иста работа, вреднувањето треба да е исто, односно дека административните службеници вработени во органите на државната и локалната власт

U DORËZUAN DERI TE MSHIA VËREJTJET DHE PROPOZIMET E KOMUNAVE PËR PROJEKT-PROPOZIMIN E LIGJIT PËR NËPUNËS ADMINISTRATIV

Projekt-Propozimi i Ligjit për nëpunës administrativ që Ministria për shoqëri informatike dhe administratë (MSHIA) i dorëzoi për shqyrtim në Regjistrin elektronik nacional të dispozitave të Republikës së Maqedonisë së Veriut (ENER) në muajin shtator 2022, shkaktoi një varg reagimesh të vetëqeverisjes lokale në raport me anëtarë të caktuar dhe dispozitat të cilat i tangojnë komunat si pushtet i pavarur. Një numër i madh i dërguan propozimet e tyre dhe vërejtjet mbi Projekt-Propozimin e Ligjit në BNJVL, të cilat në formë të sublimuar u dërguan në MSHIA, para debatit publik të paralajmëruar në fund të muajit tetor.

Pjesë e ndryshimeve ligjore shpiejnë kah thellimi i sfidave me sigurimin e kuadrit profesionist në komuna

Vërejtja gjenerale është se Projekt-Propozimi i Ligjit i diskriminon të punësuar në vetëqeverisjen lokale, në bazë të arsimit, titujve dhe sistemit të notimit, në raport me të punësuarit në ministritë, që janë në nivel të njëjtë. Propozimet e parashtruara për dallim të poenëve të nëpunësit administrativ në ministri ose sekretariat dhe atyre të vetëqeverisjes lokale për nivelin e njëjtë, për kualifikime të njëjta profesionale dhe detyra të njëjta të punës dhe obligime është demotivuese dhe do të shkaktonte efekte negative gjatë kryerjes së detyrave të punës nga ana e të punësuarve në komunë. Kjo do të reflektohej me thellësim edhe më të madh sfidave me mungesën e kuadrit profesional, me të cilat në vazhdimësi, tashmë një periudhë të gjatë ballafaqohen njësitë e vetëqeverisjes lokale. Përpjekjet e investuara të komunave për përforcimin e deritanishëm të kapaciteteve administrative mund të prishen lehtë me shkuarjen e të punësuarve në organet e pushtetit qendror ose të arrihet në rënie edhe më të madhe të interesit nga profesionet adekuate për përfshirjen e administratës lokale. Në numër më të madh të komunave, për shkak të mungesës të mjeteve financiare, por edhe për shkak të mungesës së kuadrove profesionale të themeluara nga një person të marrin autorizime plotësuese për kryerjen e obligimeve dhe detyra të cilat janë të ndryshme nga ato të përcaktuara për vendin e punës që i ka në bazë të sistematizimit. Gjithashtu, nuk duhet anashkaluar fakti se numri i punonjësve administrativë në vetëqeverisjen lokale është i parëndësishëm (rreth 5000 persona) në raport me numrin e përgjithshëm të administratorëve në vend. Pranimi i ndryshimeve të propozuara mund të reflektohet në sigurimin e cilësisë së shërbimeve të ofruara nga pushteti vendor ose në zbatimin joadekuat të dispozitave ligjore në nivel vendor. Jo më pak e rëndësishme është edhe cenimi i së drejtës kushtetuese që për të njëjtën punë të bëhet vlerësimi i njëjtë, pra që nëpunësit administrativë të punësuar në organet e pushtetit qendror dhe lokal dhe organet e tjera

и другите државни органи основани со Уставот и со закон се апсолутно изедначени во поглед на статусот административен службеник и ги имаат целосно истите одговорности, цели, видот и сложеноста на работата и работните задачи.

Од општините стигнаа и забелешки кои се однесуваа на предлогот за промена на сегашниот статус на Агенцијата за администрација. Се посочува дека доколку, Агенцијата за администрација стане орган во состав на МИОА, спроведувањето на одредени надлежности ќе биде во спротивност на Уставот на РСМ, бидејќи една од темелните вредности на Уставот е токму локалната самоуправа како посебна власт, која обезбедува самостојност во вршењето на своите надлежности. Менувањето на досегашниот статус на Агенцијата за администрација ќе предизвика постапките на вработувањето на административните службеници и одлучувањето по жалби и приговори на административни службеници во втор степен да се водат централизирано, со што ќе биде суспендиран и принципот на децентрализација. Тоа може да се толкува дека овие надлежности ги презема државата и тие ќе се спроведуваат централизирано, спротивно на европските вредности и стандарди и наедно претставува опасност од мешање во работата и во одлучувањето на локалната самоуправа.

Во пристигнатите забелешки од општините за дополнителен упад на извршната во локалната власт, посочен е и делот каде што се предлага учество на претставник, односно член и заменик-член од Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците во Комисијата за селекција за вработување. За овој предлог, голем број од општините наведоа дека децидно се противставуваат, особено што и во Нацрт- предлогот на Законот за вработени во јавен сектор, посочено е дека Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците учествува со свој член во одобрувањето на годишните планови за вработување, вклучително и за годишните планови предложени од локалната самоуправа, па Министерството веќе има увид во плановите за вработување и содржината на балансерот за сите институции. Забелешка за бришење беше упатена и за предлогот во делот каде што се проверува припадност на заедницата на кандидатот за вработување. Ваквата законска норма би била спротивна и на Уставот на РСМ.

Реакции имаше и за одредбата која се однесува на делот на писмениот записник што се води за време на интервјуто на кандидатот за вработување, каде се предлага тој јавно да се објави, за да се има увиди како е одговорено на поставените прашања. Во овој дел беше нагласена потребата за задолжително воведување на аудио- и видеозапис од интервјуто, од причина што праксата покажала дека во најголем број случаи злоупотреби се прават токму во овој дел. Беше доставен и предлог МИОА да изготви правилник по кој ќе се мери учинокот на секој вработен, а за негово спроведување да се обезбеди електронска платформа. Во ЗЕЛС пристигнаа и други бројни забелешки и предлози од општините што во сублимирана форма ЗЕЛС ги остави до предлагачот на Предлог-законот – МИОА.

shtetërore të përcaktuara me Kushtetutë dhe me ligj janë absolutisht të barabartë në kushtet e statusit të nëpunësit administrativ dhe kanë saktësisht të njëjtat përgjegjësi, qëllime, lloj dhe kompleksitet të punës dhe detyrave të punës.

Komunat kanë marrë komente edhe në lidhje me propozimin për ndryshimin e statusit aktual të Agjencisë për Administratë. Theksohet se nëse Agjencia për administratë bëhet organ në kuadër të MSHIA, zbatimi i kompetencave të caktuara do të jetë në kundërshtim me Kushtetutën e RMV, sepse një nga vlerat themelore të Kushtetutës është pikërisht vetëqeverisja lokale si pushtet më vete cili siguron pavarësinë në ushtrimin e kompetencave të tij. Ndryshimi i statusit aktual të Agjencisë së administratës do të bëjë që procedurat për punësimin e nëpunësve administrativë dhe vendimmarrja për ankesat dhe kundërshtimet e nëpunësve administrativë të shkallës së dytë të bëhet në mënyrë qendrore, gjë që do të pezullojë parimin e decentralizimit. E njëjta mund të interpretohet se këto kompetenca i merr shteti dhe ato do të zbatohen në mënyrë qendrore, në kundërshtim me vlerat dhe standardet evropiane dhe në të njëjtën kohë paraqet rrezik për ndërhyrje në punën dhe vendimmarrjen e vetë vetëqeverisjen lokale.

Në vërejtjeje e marra nga komunat për ndërhyrje shtesë të ekzekutivit në pushtetin vendor, pjesa ku pjesëmarrja e një përfaqësuesi, përkatësisht një anëtari dhe një zëvendës anëtari propozohet nga Ministria për sistem politik dhe marrëdhënieve ndërmjet bashkësive në Komisionin për selektimin e të punësuarve. Për këtë propozim, një numër i madh i komunave deklaruan se janë kundër prerë, aq më tepër që në Projekt-propozimin e Ligjit për të punësuarit në sektorin publik, theksohet se Ministria për sistem politik dhe marrëdhënie ndërmjet bashkësive merr pjesë me anëtar të vet në miratimin e Planeve vjetore për punësim, duke përfshirë edhe Planet vjetore të propozuara nga vetëqeverisja lokale, kështu që ministria tashmë ka pasqyrë në planet e punësimit dhe përmbajtjen e bilancit për të gjitha institucionet. Njoftim për fshirje i është dhënë edhe propozimit në rubrikën ku kontrollohet përkatësia komunitare e kandidatit për punësim. Një normë e tillë juridike do të ishte në kundërshtim me Kushtetutën e RMV.

Reagime ka pasur edhe për dispozitën që i referohet pjesës së procesverbalit me shkrim që mbahet gjatë intervistimit të kandidatit për punësim, ku propozohet që i njëjti të publikohet publikisht, për të pasur njohuri se si u janë përgjigjur pyetjeve. Në këtë pjesë u theksua nevoja për futjen e detyrueshme të regjistrimit audio dhe video të intervistës, sepse praktika ka treguar se në numrin më të madh të rasteve abuzime bëhen pikërisht në këtë seksion. Gjithashtu është paraqitur propozim që MSHIA të hartojë një rregullore me të cilën do të matet performanca e secilit punonjës dhe të sigurohet një platformë elektronike për zbatimin e saj. Në BNJVL kanë arritur edhe vërejtje dhe sugjerime të tjera të shumta nga komunat që BNJVL i'a dorëzoi lënë në formë të sublimuar propozuesit të Propozim-Ligjit - MSHIA.

ГОДИШНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ПРЕТСЕДАТЕЛИТЕ НА ОПШТИНСКИТЕ СОВЕТИ „ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛНИ ПРЕДИЗВИЦИ“

„Добрата подготвеност на општинските советници со познавања на законските и на други прописи од областите што се во надлежност на општината, финансирањето на општините и креирањето на општинските буџети, значењето на граѓанското учество и низа други важни сегменти поврзани со работењето на Советот, се од клучно значење за успешно работење на Советот, а со тоа и од клучно значење за поттикнување на развојот на општините и подобрување на квалитетот на живот на граѓаните во локалните заедници. Во таа насока, им изразувам благодарност за продолжувањето на проектот „Зајакнување на општинските совети - фаза 2“, во следните пет години, бидејќи тоа е единствениот проект во нашата земја што во изминатиот период и во иднина ќе посветува соодветно внимание на советниците и на претседателите на советите, за јакнење на нивните капацитети за обезбедување на подобар развој и унапредување на локалната власт во нашата земја. Во таа насока, ѝ се заблагодарувам и на ЗЕЛС која во континуитет дава значајна поддршка на овој проект, а пред сѐ на улогата на советниците и на советите, преку формираниот Комитет на советите при ЗЕЛС каде ги разгледуваме сите предизвици со кои се соочуваме и каде ги креираме нашите заложби за подигање на статусот и улогата на Советот на општината“.

Ова го истакна Габриела Илиевска, претседателка на Советот на Општина Битола и член на Комитетот на совети при ЗЕЛС, на традиционалната годишна конференција на претседателите на општинските совети, „Функционирање на општините во услови на глобални предизвици“. Конференцијата се одржа од 20 до 22 октомври 2022 година, во Струга, а беше спроведена во рамките на проектот „Зајакнување на општинските совети – фаза 2“. На настанот беа презентирани повеќе теми кои се од суштинско значење за унапредување на функционирањето на советите во единиците на локалната самоуправа, особено имајќи ги

KONFERENCË VJETORE E KRYETARËVE TË KËSHILLAVE KOMUNALE „FUNKSIONIMI I KOMUNAVE NË KUSHTE TË SFIDAVE GLOBALE”

„Përgatitja e mirë e këshilltarëve komunalë me njohjen e ligjeve dhe të formave tjera të dispozitave nga lëmia që e është në kompetencë të komunave, financimi i komunave dhe krijimi i buxheteve komunale, rëndësia e pjesëmarrjes së qytetarëve dhe një varg segmentesh tjera të rëndësishme lidhur me punën e këshillit, janë tejet të rëndësishme për punën e këshillit, e me të edhe tejet të rëndësishme për nxitjen e zhvillimit të komunave dhe përmirësimi i cilësisë së jetës së qytetarëve në bashkësinë lokale. Në këtë drejtim jam falënderues për vazhdimin e projektit „Përforcimi i këshillave komunale – faza 2”, në pesë vitet e ardhshme, pasi që i njëjti është projekt i vetëm në vendin tonë që në periudhën e kaluar dhe në të ardhmen do të përkushtojë vëmendje të veçantë ndaj këshilltarëve dhe kryetarëve të këshillave lidhur me përforcimin e kapaciteteve të tyre për sigurimin e zhvillimit të mirë dhe avancimit të pushtetit lokal në vendin tonë. Në këtë drejtim i falënderohem edhe BNJVL-së që në vazhdimësi i jep përkrahje këtij projekti, ndërsa para se gjithash rolit të këshilltarëve dhe këshillave përmes Komitetit të formuar të këshillave në kuadër të BNJVL ku u shqyrtojmë të gjitha sfidat me të cilat ballafaqohemi dhe ku krijojmë përpjekjet tona për ngritjen e statusit dhe rolit të Këshillit të komunës”.

Këtë e theksoi Gabriella Ilievska, kryetare e Këshillit të komunës së Manastirit dhe anëtari i Komitetit të këshillave në kuadër të BNJVL-së, në konferencën vjetore tradicionale të kryetarëve të këshillave „Funksionimi i komunave në kushte të sfidave globale”. Konferenca u realizua më 20 dhe 22 tetor 2022 në Strugë, ndërsa u zbatua në kuadër të Projektit „Përforcim i këshillave komunale – faza 2”. Në ngjarjen enë fjalë u prezantuan më shumë tema të cilat kanë rëndësi thelbësore për avancimin e funksionimit të këshillave në njësitë e vetëqeverisjes lokale, veçanërisht duke pasur parasysh sfidat me të cilat

предвид предизвиците со кои се соочуваат општините како последица на актуелните кризни состојби. Во рамките на активностите на овој проект, утврдени се девет тематски групи: Животна средина и просторно планирање; Односи меѓу заедниците; Родова еднаквост; Локален економски развој; Јавни дејности; Финансирање и буџет; Иновации во ЕЛС; Борба против корупцијата и Тематска група за млади. На оваа конференција претседателите на општинските совети имаа можност да изберат една или повеќе работни групи во кои сакаат да учествуваат и да ги надградат своите знаења.

„Зајакнување на општинските совети – фаза 2" е програма со вкупна вредност од 6,6 милиони долари, која ја финансираат швајцарската влада и Министерството за локална самоуправа, а ја кофинансира и спроведува Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП) во соработка со национални и локални партнери, меѓу кои и ЗЕЛС.

Изнесени одредени препораки за надминување на главните предизвици во процесот на децентрализација и финансирање на ЕЛС

Претседателите на советите на општините имаа можност да ги разгледаат презентираните наоди од Извештајот на анализата за финансирање на единиците на локалната самоуправа (ЕЛС), каде, меѓу другото, беа изнесени и одредени препораки за надминување на главните предизвици во процесот на децентрализација и финансирање на ЕЛС. Дел од препораките се однесуваа на потребата за зголемување на ефикасноста и ефективноста при наплатата на приходите, каде посебно внимание беше посочено на поттикнувањето на граѓаните за редовно плаќање на даноците преку разни кампањи и стимулативни активности, но и за промена на процентот на данокот на имот, начинот на плаќање и интензивирање на активностите за утврдување на пазарната вредност на недвижниот имот. Предложена беше и можноста општините автономно да размислуваат за воведување на нови видови на комунални такси, како и за утврдување на нивната висина за наплата, а од не помала важност беше нагласена и потребата за зголемување и јакнење на капацитетите на општинската администрација за ефикасно администрирање и прибирање на овие даноци и такси. Беше нагласено дека средствата што во вид на трансфери и блок дотации централната власт ги префрла на единиците на локалната самоуправа за спроведување на префрлените надлежности, задолжително треба да подлежат на редефинирање, бидејќи воопшто не ги покриваат реалните трошоци, а промени треба да се направат и во делот на распределбата/доделувањето на капиталните дотации. На советниците им беше посочено внимание и за обезбедување на реално буџетирање на приходи и расходи, а препораките беа насочени и за подобрување на опфатот со внатрешна ревизија кај ЕЛС, како една од најзначајните алки во ефикасното, ефективно и економично функционирање на општините и спроведување на пропишаните закони. Особено беше нагласена потребата советниците при донесувањето одлуки да се водат од интересите на заедницата и на сите граѓани, односно да одлучуваат без партиско влијание. Пред претседателите на општинските совети беше презентирана и „Оценката на влијанијата од кризата во Украина врз општините во Северна Македонија", каде беше посочено дека кај 72,2 отсто од анкетираните општини во нашата земја сметаат дека украинската криза негативно влијаела врз нивното нормално функционирање.

Пораст на задоволството на граѓаните од локалната самоуправа споредено со минатата година

Учесниците на конференцијата имаа можност да ги видат и да продискутираат за резултатите од истражувањето на задоволството на граѓаните од локалната самоуправа за 2022 година. Генералниот заклучок од истражувањето е дека има раст на задоволството кај граѓаните од услугите на локално ниво, во споредба со минатата година. Сепак, перцепцијата за постоењето на корупција во работата на општините е сè уште на релативно високо ниво, а незадоволителен е и степенот на вклученоста на граѓаните во процесот на носење одлуки на локално ниво. На незадоволителен степен е и изјаснувањето за квалитетот на услугите во урбанизмот,

ballafaqohen komunat si pasojë e gjendjeve aktuale të krizës. Në kuadër të aktiviteteve të këtij projekti janë përcaktuar nëntë grupe tematike: Mjedisi jetësor dhe planifikimi hapësinor; Marrëdhëniet midis bashkësive; Barazia gjinore; Zhvillimi ekonomik lokal; Veprimtaritë publike; Financimi dhe buxheti; Inovacionet në NJVL; Lufta kundër korrupsionit dhe Grupi tematik për të rinj. Në këtë konferencë kryetarët e këshillave komunale patën mundësi të zgjedhin në cilën prej tyre dhe në cilat grupe punuese të marrin pjesë dhe t'i avancojnë njohuritë e tyre.

„Përforcimi i këshillave komunale-faza 2" është program me vlerë të përgjithshme prej 6,6 milion dollarë, që e financon Qeveria Zvicerane dhe Ministria për vetëqeverisje lokale ndërsa e ko-financon dhe zbaton Programi për zhvillim i Kombeve të Bashkuara (UNDP) në bashkëpunim me partnerët nacionalë dhe lokalë, midis të cilëve është edhe BNJVL.

U prezantuan rekomandimet e caktuara për tejkalimin e sfidave kryesore në procesin e decentralizimit dhe financimit të NJVL

Kryetarët e këshillave komunale patën mundësinë të shqyrtojnë gjetjet e paraqitura nga „Raporti i analizës së financimit të njësive të vetëqeverisjes lokale (NJVL)", ku ndër të tjera u prezantuan disa rekomandime për tejkalimin e sfidave kryesore në procesin e decentralizimit dhe financimit të NJVL. Një pjesë e rekomandimeve i referohej nevojës për rritjen e efikasitetit dhe efektivitetit gjatë arkëtimit të të hyrave, ku vëmendje e veçantë i'u kushtua nxitjes së qytetarëve për të paguar rregullisht tatimet përmes fushatave dhe aktiviteteve të ndryshme stimuluese, por edhe ndryshimit të përqindjes së tatimit në pronë, mënyrës së pagesës dhe intensifikimin e aktiviteteve për përcaktimin e vlerës së tregut të pronës së patundshme. Gjithashtu u propozua mundësia që komunat në mënyrë autonome të konsiderojnë themelimin e llojeve të reja të taksave komunale si dhe përcaktimin e shumës së tyre për arkëtim, si dhe nevoja për rritjen dhe përforciminn e kapaciteteve të administratës komunale për administrim dhe mbledhje efikase të këtyre taksave dhe tatimeve. U theksua se fondet që pushteti qendror transferon në formën e transfertave dhe bllok-dotacioneve për njësitë e vetëqeverisjes lokale për zbatimin e kompetencave të transferuara duhet të jenë objekt ripërcaktimi, sepse nuk mbulojnë fare kostot reale. dhe ndryshime duhet të bëhen edhe në pjesën e ndarjes/shpërndarjes së granteve kapitale. Këshilltarëve i'u tërhoq vëmendja edhe lidhur me pjesën e sigurimit të buxhetimit real të të ardhurave dhe shpenzimeve, ndërsa rekomandime u dhanë edhe mbi përmirësimin e fushës së auditimit të brendshëm në kuadër të NJVL, si një nga hallkat më domethënëse në funksionimin efikas, efektiv dhe ekonomik të komunave dhe zbatimin e ligjeve të përcaktuara. Në mënyrë të veçantë u theksua nevoja që këshilltarët gjatë marrjes së vendimeve të udhëhiqen nga interesat e bashkësisë dhe të gjithë qytetarëve. Para kryetarëve të këshillave komunale u prezantuan edhe „Vlera e ndikimit nga kriza në Ukrainë mbi komunat në Maqedoninë e Veriut", ku u përmend se te 72,2 nga komunat e anketuara në vendin tonë konsiderojnë se kriza në Ukrainë negativisht ka ndikuar mbi funksionimin e tyre normal.

Rritje e kënaqshmërisë së qytetarëve nga vetëqeverisja lokale krahasuar me vitin e kaluar

Pjesëmarrësit e konferencës patën mundësinë të shohin dhe diskutojnë rezultatet e anketës për kënaqësinë e qytetarëve me vetëqeverisjen lokale për vitin 2022. Konkluzioni i përgjithshëm i hulumtimit është se ka një rritje të kënaqshmërisë së qytetarëve me shërbimet në nivel lokal në raport me vitin e kaluar. Megjithatë, perceptimi për ekzistimin e korrupsionit në punën e komunave është ende në nivel relativisht të lartë dhe shkalla e përfshirjes së qytetarëve në procesin e vendimmarrjes në nivel lokal është gjithashtu e pakënaqshme. Në një shkallë të pakënaqshme është edhe qartësimi i cilësisë së shërbimeve në

особено од урбанистичкото планирање, носењето ДУП-ови и надзорот и контролата врз градењето. Слично е и задоволството во областа на заштитата на животната средина (загаден воздух, вода и почва), како и од услугите во културата. Задоволство од комуналните услуги варира во зависност од местото на живеење. Граѓаните се изјасниле речиси еднакво незадоволно во однос на справувањето на нивната општина со кучињата скитници.

urbanizëm, veçanërisht nga planifikimi urbanistik, miratimi i PUD dhe mbikëqyrja dhe kontrolli mbi ndërtimin. E njëjta gjë është edhe në fushën e mbrojtjes së mjedisit jetësor (ajër, ujë dhe tokë të ndotur) si dhe në shërbimet kulturore. Kënaqësia me shërbimet komunale ndryshon varësisht vendbanimit. Qytetarët shprehën pakënaqësi pothuajse të barabartë me trajtimin e komunës së tyre ndaj sfidës me qentë endacak.

„ВОВЕДНИ РЕГИОНАЛНИ РАБОТИЛНИЦИ ЗА НОВИТЕ ОПШТИНСКИ СОВЕТНИЦИ“

Во периодот од 12 октомври до 1 ноември 2022 година, беа одржани девет регионални работилници наменети за претставниците од општинските совети, на кои беа повикани новоизбраните советници со прв мандат. Целта на овие работилници е новоизбраните локални функционери да се здобијат со знаења за поефикасно и поодговорно извршување на обврските во Советот на општината. Тие подетално се запознаа со генералните активности на Советот (носење статут и прописи на општината); со изворите за финансирање и креирање на буџетот на општината; номинацијата на членови во јавните служби; вршењето финансиска контрола на буџетот; со надлежностите на локалната власт и со улогата на советот во тие области, а се дискутираше и за други теми од делокругот на работата на општината и на советот. Притоа се користеше петтото издание на „Прирачник, водич низ надлежностите за новоизбраните градоначалници и членови на советите на општините “, што го издаде ЗЕЛС и што претставува своевиден водич за адекватно и одговорно извршување на задачите и обврските на новоизбраните функционери во локалната власт. Веднаш по спроведувањето на локалните избори во 2021 година и утврдувањето на составот на општинските совети, до општините беа доставени бесплатни примероци од Прирачникот, за секој член на општински совет .

„PUNËTORI PREZANTUESE RAJONALE PËR KËSHILLTARËT KOMUNALË“

Në periudhën prej 12 tetor deri më 1 nëntor 2022 u realizuan nëntë punëtori rajonale të dedikuara për përfaqësuesit e këshillave komunale, në të cilat u thirrën këshilltarët e sapo zgjedhur me mandat të parë. Qëllimet e këtyre trajnimeve janë që funksionarët e sapo zgjedhur lokal të fitojnë njohuri mbi ekzekutimin më efikas dhe me të përgjegjshëm të obligimeve në Këshillin e komunës. Ata më detajisht u informuan me aktivitetet e përgjithshme të Këshillit (miratimi i statutit dhe dispozitat e komunës); me burimet për financim dhe krijimi i buxhetit të komunës; nominimi i anëtarëve në shërbimet publike; kryerja e kontrollit financiar të buxhetit; me kompetencat e pushtetit lokal dhe me rolin e Këshillit në këta lëmenj ndërsa u diskutua edhe mbi tema tjera në fushëveprimin e „Doracakut udhëzues drejt kompetencave për kryetarët dhe këshilltarët e sapo zgjedhur të komunave" që e botoi BNJVL dhe që përfaqëson udhëzues të llojit të vet për ekzekutim adekuat dhe përgjegjës të detyrave dhe obligimeve të funksionarëve të sapo zgjedhur të pushtetit lokal. Menjëherë pas realizimit të zgjedhjeve lokale në vitin 2021 dhe përcaktimit të përbërjes së këshillave komunale u dërguan ekzemplarët falas nga ky Doracak për çdo anëtar të këshillit komunal.

ГРАЃАНИТЕ ИМААТ ПРАВО НА ТОЧНИ И НАВРЕМЕНИ ИНФОРМАЦИИ ЗА АКТИВНОСТИТЕ ШТО ВЛИЈААТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА!

Во просториите на ЗЕЛС тренинг центарот, во административната зграда на ЗЕЛС, во периодот од 25 до 28 октомври 2022 година, беше организирана работилница –„Примена на начелата на Архуската конвенција на локално ниво“ што опфаќаше тематски пристап до информации од јавен карактер и учество на јавноста во процеси на донесување одлуки за прашања од областа на животната средина. На работилницата учествуваа членови на мрежата за животна средина при ЗЕЛС, кои се претставници од општинската администрација од областа на животната средина. Општините кои засега немаат вработено лице директно вклучено во областа на животната средина, можеа да номинираат учесник од Секторот или од Одделението за урбанизам или лице задолжено за младински политики. Според утврдената динамика, први на работилницата учествуваа претставниците од општините од Скопскиот и Североисточниот Регион, потоа следуваа од Вардарскиот и од Пелагонискиот Регион, од Полошкиот и од Југозападниот и на 28 октомври 2022 година работилницата ја следеа претставници од општините од Источниот и од Југоисточниот Регион. Оваа работилница на која посебен акцент беше ставен на спроведување на обврските на локалната власт за примена на начелата на Архуската конвенција, што се веќе вградени во домашното законодавство, беше организирана од ЗЕЛС и Мисијата на ОБСЕ во Скопје. Работилницата ја креираше Архус центар - Скопје, граѓанско здружение што спроведува активности за создавање функционален систем за следење на работењето на јавните институции, општините, телата и органите за донесување одлуки, за транспарентност на процедурите, усогласување на законите и квалитетот на процесите

QYTETARËT KANË TË DREJTË PËR T'U INFORMUAR SAKTË DHE NË KOHË LIDHUR ME AKTIVITETET TË CILAT NDIKOJNË MBI MJEDISIN JETËSOR!

Në hapësirat e Qendrës së trajnimeve të BNJVL-së, në ndërtesën administrative të BNJVL-së, në periudhën prej 25 deri më 28 tetor, 2022 u organizua punëtoria me titull „Zbatimi i parimeve të Konventës së Aarhusit në nivel lokal" që përfshiu qasjen tematike në informacionet me karakter publik dhe pjesëmarrjen e publikut në proceset e vendim-marrjes për çështjet nga lëmia e mjedisit jetësor. Në punëtori morën pjesë anëtarët e Rrjetit për mjedis jetësor në kuadër të BNJVL-së, të cilët janë paraqitur nga administrata komunale nga lëmia e mjedisit jetësor. Komunat të cilat aktualisht nuk kanë punësuar person të përfshirë drejtpërdrejtë në lëminë e mjedisit jetësor, mund të nominojnë pjesëmarrës nga sektori ose seksioni për urbanizëm ose person përgjegjës për politikat e të rinjve. Në bazë të dinamikës, në punëtori të parët morrën pjesë përfaqësuesit e komunave nga Rajoni i Shkupit dhe nga Rajoni Verilindor, pastaj vijuan edhe nga Rajoni i Vardarit dhe nga Rajoni i Pellagonisë; nga Rajoni i Pollogut dhe nga Rajoni Jugperëndimor më 28 tetor, 2022, punëtorinë e ndoqën përfaqësuesit e komunave nga Rajoni Lindor dhe Juglindor. Kjo punëtori e cila i jep vend të rëndësishëm zbatimit të obligimeve të pushtetit lokal për zbatimin e parimeve të Konventës së Aarhusit që tashmë janë vendosur në legjislacionin vendor, u organizua nga BNJVL dhe nga Misioni i OSBE-së në Shkup. Punëtorinë e krijoi Qendra Aarhus – Shkup, shoqata civile që zbaton aktivitete për krijimin e sistemit funksional për ndjekjen e punës së institucioneve publike, komunat, trupat dhe organet për vendim-marrje, për transparencën e procedurave, harmonizimin e ligjeve

на учество на јавноста во спроведување на Архуската конвенција. На работилницата говореше и претставник од Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер.

Значење на Архуската конвенција

„Граѓаните имаат право на точни информации за активностите кои можат да имаат влијание врз животната средина, но имаат и право да учествуваат во одлуките за животната средина. Граѓаните чиишто права од областа на животната средина се нарушени, имаат право на судска заштита“ ова е извадок од Конвенцијата, која според Обединетите нации претставува најамбициозниот чекор кон демократизација на областа на животната средина и нејзината заштита, во смисла на одговорност на властите и транспарентност во донесувањето одлуки. Архуската конвенција, всушност опфаќа три главни столба и ги регулира прашањата за пристапот на информациите, правото на јавноста да учествува во донесувањето на одлуките поврзани со животната средина и пристапот до правосудството во случај кога се повредени правата од областа на животната средина. Конвенцијата е донесена во 1998 година, на четвртата министерска конференција, реализирана под покровителство на ЕУ и Обединетите нации (https://unece.org/DAM/env/pp/documents/cep43mac.pdf) со наслов „Животна средина за Европа“ и била одржана во градот Архус, во Данска. Ратификувана е од 46 земји, а нашата држава ја ратификувала уште во 1999 година. Имплементацијата на Конвенцијата во нашето законодавство е на многу високо ниво, но забележани се бројни предизвици при нејзиното спроведување.

dhe cilëve të proceseve për pjesëmarrjen e publikut në zbatimin e Konventës së Aarhusit. Në punëtori fjalim pati edhe përfaqësuesi i Agjencisë për mbrojtjen e të drejtës së qasjes së lirë në informacionet me karakter publik.

Rëndësia e Konventës së Aarhusit

„Qytetarët kanë të drejtën e informimit të saktë për aktivitetet që mund të kenë ndikim në mjedisin jetësor, por kanë të drejtë edhe të marrin pjesë në vendimet për mjedisin jetësor. Qytetarët të cilëve u cenohen të drejtat për mjedis jetësor kanë të drejtën e mbrojtjes gjyqësore”, ky është një fragment nga Konventa, e cila sipas Kombeve të Bashkuara paraqet hapin më ambicioz në drejtim të demokratizimit të mjedisit jetësor dhe mbrojtjes së tij, përsa i përket përgjegjësisë së pushteteve dhe transparenca në vendimmarrje. Konventa e Aarhusit në fakt mbulon tre shtylla kryesore dhe rregullon çështjet e qasjes në informacion, të drejtën e publikut për të marrë pjesë në vendimmarrjen për mjedisin jetësor dhe qasjen në organet e drejtësisë në rast se të drejtat e mjedisit jetësor shkelen. Konventa u miratua në vitin 1998, në konferencën e katërt ministrore, të mbajtur nën patronazhin e BE-së dhe Kombeve të Bashkuara (https://unece.org/DAM/env/pp/documents/cep43mac.pdf) me titull „Mjedisi jetësor për Evropën” dhe është mbajtur në qytetin Aarhus, Danimarkë. Është ratifikuar nga 46 vende, ndërsa shteti jonë e ka ratifikuar që nga viti 1999. Implementimi i Konventës në legjislacionin tonë është në nivel shumë të lartë, por janë vërejtur shumë sfida në pjesën e zbatimin të saj.

Реактивната транспарентност на општината доведува до зголемен број на упатени барања за добивање на информации од јавен карактер

Според Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, граѓаните треба да бидат информирани за сите активности на јавните институции, освен ако не е поинаку пропишано, а јавниот интерес секогаш треба да биде водилка во постапките за слободен пристап до информации. На оваа тема, на работилницата говореа претставници од Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер, кои ги објаснија законските обврски на институциите од оваа област, на национално и на локално ниво. Тие го нагласија значењето на членот 10 од Законот, каде се утврдени 22 категории на информации од јавен карактер, кои, институциите што располагаат со нив, се должни редовно да ги ажурираат и да ги објавуваат на начин достапен за јавноста (интернет-страница, огласна табла и друго). Нагласена беше и потребата секоја институција, па и општините, примарно да посветат поголемо внимание на проактивното информирање кое доведува до бројни позитивни резултати, наместо да дејствуваат реактивно. При реактивната транспарентност, забележано е дека институциите добиваат зголемен број на упатени барања за добивање на информации од јавен карактер. Стана збор и за улогата на службеното лице кое посредува со информациите од јавен карактер; за почитувањето или непочитувањето на законски пропишаниот рок да се одговори веднаш на барањето, односно најдоцна во рок од 20 дена по приемот, како и за случаите на „молк на управата".

Учеството на јавноста од огромно значење за донесување на заемно прифатливи политики во областа на животната средина

На работилницата беа опфатени повеќе теми поврзани со имплементирањето на заложбите на Архуската конвенција, на локално ниво, особено оние поврзани со Законот за животна средина и со Законот за урбанистичко планирање. Се говореше и за постапките кои предвидуваат учество на јавноста при креирањето на: Стратегиска оцена на животната средина (СОЖС); Оцена на влијанието врз животната средина (ОВЖС)и Интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ). Стана збор и за Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и при донесување на планови и програми од областа на животната средина. Притоа, беше нагласено дека активностите што општината планира да ги реализира, а кои на директен или индиректен начин ќе предизвикаат одредено влијание врз животната средина, општината има обврска навремено, во утврден законски рок и со конкретна постапка, да ги информира и сподели со своите граѓани. Според податоците што се добиваат од мониторингот што Архус центарот ги врши двапати во неделата, на веб-страниците на околу 170 институции (државни органи, јавни претпријатија, локални самоуправи) забележана е голема разноликост кај општините во примената и почитувањето на овие законски прописи. Беше посочено дека има и голем

Transparenca reaktive e komunave çon drejt rritjes së numrit të kërkesave të dërguara për marrjen e informacioneve me karakter publik

Sipas Ligjit për qasje të lirë në informacionet publike, qytetarët duhet të informohen për të gjitha aktivitetet e institucioneve publike, përveç nëse është shënuar ndryshe, ndërsa interesi publik çdoherë duhet të jetë parimi udhëzues në procedurat për qasje të lirë në informacionet. Për këtë temë në punëtori folën përfaqësues nga Agjencia për mbrojtjen e të drejtës për qasje të lirë në informacione publike, të cilët shpjeguan obligimet ligjore të institucioneve në këtë fushë, në nivel nacional dhe atë lokal. Ata theksuan rëndësinë e nenit 10 të Ligjit në fjalë, ku përcaktohen 22 kategori të informacionit publik, të cilat institucionet që i disponojnë janë të detyruara t'i përditësojnë rregullisht dhe t'i publikojnë në mënyrë të arritshme për publikun (faqe interneti, tabela e shpalljeve dhe të tjera). U theksua nevoja që secili institucion, përfshirë edhe komunat, në radhë të parë t'i kushtojnë më shumë vëmendje informacioneve proaktive që çojnë në rezultate të shumta pozitive, në vend që të veprojnë në mënyrë reaktive. Në rastin e transparencës reaktive, është vënë re se institucionet pranojnë një numër në rritje të kërkesave për marrjen e informacionit të karakterit publik. Bëhej fjalë edhe për rolin e personit zyrtar që ndërmjetëson informimin publik; në lidhje me respektimin ose mosrespektimin e afatit të përcaktuar me ligj për t'iu përgjigjur menjëherë kërkesës, pra jo më vonë se 20 ditë pas marrjes; si dhe për rastet e „heshtjes së administratës".

Pjesëmarrja e publikut, tejet e rëndësishme për aplikimin e politikave të pranueshme e të ndërsjella në lëminë e mjedisit jetësor

Në punëtori u përfshinë shumë tema lidhur me implementimin e përpjekjeve të Konventës së Aarhusit, në nivel lokal, veçanërisht lidhur me Ligjin për mjedis jetësor dhe Ligjin për planifikim urbanistik. U fol edhe për procedurat të cilat parashikojnë pjesëmarrjen publikut gjatë krijimit të Vlerës strategjike të mjedisit jetësor (VSMJ); Vlera e ndikimit mbi mjedisin jetësor (VNMJ) dhe Parandalimi i integruar dhe kontrolli ndotjes (PIKN). Bëhej fjalë edhe për Rregulloren për pjesëmarrjen e publikut në procesin e hartimit të rregulloreve dhe akteve të tjera, si dhe në miratimin e planeve dhe programeve në fushën e mjedisit jetësor. U theksua se aktivitetet që komuna planifikon të realizojë, të cilat në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë do të shkaktojnë një ndikim të caktuar në mjedis, ka detyrimin t'i informojë dhe të ndajë me qytetarët e saj në kohën e duhur, brenda një afati të caktuar ligjor dhe me një procedurë specifike. Sipas të dhënave të marra nga monitorimi i kryer nga Qendra Aarhus dy herë në javë, në faqet e internetit të rreth 170 institucioneve (organet shtetërore, ndërmarrjet publike, pushtetet lokale një diversitet i madh mes komunave në aplikimin dhe respektimin e këtyre ligjeve janë respektuar rregulloret. U theksua se ka edhe një numër të madh të

број случаи кога општината целосно ја спровела законската постапка за информирање и вклучување на граѓаните за намерата да реализира проект што има одредено влијание врз животната средина, а потоа, при самото отпочнување на неговата реализација се соочила со бурни реакции и револт од граѓаните. Затоа беше нагласено дека општините не треба да ги разберат овие заложби од Архуската конвенција за да ги спроведуваат како „проформа" туку да изнајдат најсоодветни начини, да го информираат и да го вклучат населението во дијалог, во што поголем процент. Тоа ќе придонесе во создавањето на заемно прифатливи политики во областа на животната средина од полза на целата заедница. Во таа насока, на работилницата беа истакнати и позитивни примери, каде јавноста активно се вклучила благодарение на успешно воспоставената комуникација на општината со населението што довело до реализација на заемно прифатливи активности.

rasteve kur komuna ka zbatuar në tërësi procedurën ligjore për informimin dhe përfshirjen e qytetarëve për qëllimin e realizimit të një projekti që ka ndikim të caktuar në mjedis, ndërsa më pas në vetë fillimin e zbatimit të tij, ajo u përball me reagime të vrullshme dhe revoltë nga qytetarët. Prandaj u theksua se komunat nuk duhet t'i kuptojnë këto përpjekje nga Konventa e Aarhusit për t'i zbatuar si „pro-formë", por të gjejnë mënyrë më adekuate, që t'i informojnë dhe t'a përfshijnë popullatën në dialog, në përqindje sa më të madhe. Kjo do të kontribuojë në krijimin e politikave të pranueshme të ndërsjella në lëminë e mjedisit jetësor në dobi të bashkësisë në përgjithësi. Në këtë drejtim, në punëtori u theksuan edhe shembujt pozitivë ku publiku në mënyrë aktive është përfshirë falë komunikimit të suksesshëm që është vendosur mes komunës dhe popullsisë, e që ka çuar drejt realizimit të aktiviteteve të pranueshme e të ndërsjella.

ЗЕЛС СЕ ВКЛУЧИ ВО НОВ ПРОЕКТ ЗА ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОПШТИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЈА ЗА ПРИМЕНА НА СОЦИЈАЛНИ ПРИСТАПИ ЗА УПРАВУВАЊЕТО СО РАЗЛИЧНОСТИ

ЗЕЛС, од почетокот на октомври оваа година, се вклучи во нов проект „Проширување на моделите за вклучување на малцинствата и зајакнување на испораката на услуги во општинските структури во Западен Балкан". Освен во нашата држава, проектот се имплементира во уште четири земји: Србија, Босна и Херцеговина, Косово и Албанија. Целта е да се зајакнат капацитетите на општинската администрација за примена на социјални пристапи за управувањето со различности, во насока на спречување на дискриминација, како и зајакнување на економските, социјални и културни права на малцинските и другите ранливи групи на жители во општината.

Претставниците на општините кои ќе се пријават на повикот за учество, што ЗЕЛС ќе го објави во следниот период, ќе имаат можност да проследат онлајн обуки на тема „Управување со различности". Обуките ќе се реализираат во периодот ноември – декември, 2022 година и ќе бидат достапни на платформата на НАЛАС за електронско учење. Учесниците кои успешно ќе го завршат курсот ќе се стекнат со сертификат издаден од НАЛАС.

Во рамките на проектот, во декември ќе се организира и регионална конференција со цел размена на искуства и добри примери од регионот, а во текот на следната 2023 година ќе се организира студиска посета во сојузната покраина Шлезвиг - Холштајн во Германија, каде што учесниците ќе имаат можност да се запознаат со пристапите кои таму се применуваат со цел почитување на правата на малцинствата, а се во насока на придонес кон мирното живеење и коегзистенцијата меѓу сите граѓани.

Проектот е имплементиран од НАЛАС – Мрежа на асоцијации на локални власти од ЈИЕ и ЗЕЛС, во соработка со ГИЗ, а во име на Германското сојузно министерство за економска соработка и развој (БМЗ).

BNJVL U PËRFSHI NË PROJEKTIN E RI PËR PËRFORCIMIN E KAPACITETEVE TË ADMINISTRATËS KOMUNALE PËR ZBATIMIN E QASJES SOCIALE PËR MENAXHIM TË DIVERSITETEVE

BNJVL nga fillimi i muajit tetor, këtë vit u përfshi në projekt të ri „Zgjërimi i modeleve për përfshirjen e pakicave dhe përforcimin e dërgesës së shërbimeve në strukturat komunale në Ballkanin Perëndimor". Përveç se në shtetin tonë, projekti implementohet edhe në katër vende tjera: Serbi, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë dhe Shqipëri. Qëllimi është të përforcohen kapacitetet e administratës komunale për zbatimin e qasjeve sociale për menaxhim me diversitetet, në drejtim të parandalimit të diskriminimit, si dhe përforcimi i të drejtave ekonomike, sociale dhe kulturore të pakicave dhe grupeve tjera të ndjeshme të banorëve në komunë.

Përfaqësuesit e komunave të cilat do të paraqesin thirrje për pjesëmarrje, që BNJVL do t'i shpallë në periudhën e ardhshme, do të kenë mundësi t'i ndjekin trajnimet online me temë „Menaxhimi me diversitetet". Trajnimet do të realizohen në periudhën nëntor-dhjetor, 2022 dhe do të jenë të arritshme në platformë e NALAS për mësim elektronik. Pjesëmarrësit t[cilët me sukses përfunduan kursin do të marrin certifikatë të dhënë nga NALAS.

Në kuadër të projektit, në dhjetor do të organizohet edhe konferencë rajonale me qëllim të shkëmbimit të përvojave dhe praktikave të mira nga rajoni, ndërsa gjatë vitit të ardhshëm 2023 do të organizohet vizitë studimore me krahinën autonome federale Shlezvig – Hollshtajn në Gjermani ku pjesëmarrësit kanë mundësi të informohen me qasjet të cilat zbatohen aty me qëllim respektimi të të drejtave të pakicave, ndërsa janë në drejtim të kontributit ndaj jetesës së qetë dhe ko-ekzistencës midis të gjithë qytetarëve.

Projekti implementohet nga NALAS – Rrjeti i asociacioneve të pushteteve lokale nga EJL dhe BNJVL, në bashkëpunim me GIZ, ndërsa në emër të Ministrisë Federale Gjermane për ekonomi dhe bashkëpunim dhe zhvillim (BMZ).

„РАЗВОЈ НА ЛОКАЛНИ СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ“ - ОБУКА ЗА ПРЕТСТАВНИЦИТЕ ОД ОПШТИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

„Развој на локални социјални услуги“ е насловот на обуката што на 31 октомври 2022 година се одржа во Скопје, во рамките на проектот „Поддршка на модернизацијата и деинституционализацијата на социјалните услуги“. На обуката присуствуваа повеќе од 30 претставници од општините: Аеродром, Арачиново, Бутел, Берово, Битола, Босилово, Врапчиште, Велес, Гази Баба, Гевгелија, Карпош, Кавадарци, Кисела Вода, Кочани, Куманово, Ѓорче Петров, Прилеп, Свети Николе, Струмица, Тетово, Центар, Центар Жупа, Чаир и Штип, како и претставници на 13 организации, даватели на услуги. Присутните дискутираа за идентификување на потребите за социјални услуги, за начинот на дефинирање на приоритетни услуги во локалниот социјален план; за предизвиците при воспоставување на социјални услуги; како и за обезбедувањето на соодветна анализа на трошоците за услугата. Целта на обуката е зајакнување на капацитетите на претставниците на општините одговорни за социјалната заштита, за креирање на локални политики за социјална заштита базирани на докази, идентификување на потребите за социјални услуги и нивно воспоставување на локално ниво. На настанот беа презентирани и добри примери на социјални услуги што општините Битола, Кавадарци, Струмица и Центар ги воспоставиле со обезбедување на сопствени средства од општинските буџети, а кои не се финансираат од централната власт.

Добри примери за воспоставени социјални услуги од четири општини

Општина Струмица реализира и поддржува спроведување на повеќе социјални услуги, а пред присутните ги нагласи социјалните услуги: лична асистенција, засолниште и советувалиште за жени и деца жртви на родово базирано и семејно насилство. Беше нагласено дека од општинскиот буџет се обезбедени 16 лични асистенти за ученици со попреченост. Од особено

„ZHVILLIMI I SHËRBIMEVE LOKALE SOCIALE" – TRAJNIM PËR PËRFAQËSUESIT E ADMINISTRATËS KOMUNALE

„Zhvillimi i shërbimeve lokale sociale" titullohej trajnimi që më 31 tetor, 2022 u realizua në Shkup, në kuadër të projektit ,,Përkrahja e modernizimit dhe deinstitucionalizimit të shërbimeve sociale". Në trajnim morën pjesë më shumë se 30 përfaqësues të komunave: Aerodrom, Haraçinë, Butel, Berovë, Manastir, Bosillovë, Vrapçishtë, Veles, Gazi Babë, Gjevgjeli, Karposh, Kavadarë, Kisella Voda, Koçani, Kumanova, Gjorçe Petrov, Prilep, Sveti Nikole, Strumicë, Tetovë, Centar Zhupa, Çair dhe Shtip, si dhe përfaqësuesit e 13 organizatave, dhënës të shërbimeve. Të pranishmit diskutuan për identifikimin e nevojave për shërbimet sociale, për mënyrën e definimit të shërbimeve prioritare; si dhe për sigurimin e analizës adekuate të shpenzimeve për shërbimet. Qëllimi i trajnimit është përforcimi i kapaciteteve të përfaqësuesve të komunave përgjegjëse për mbrojtjen sociale, për krijimin e politikave lokale për mbrojtjen sociale të bazuara në dëshmi, identifikimi i nevojave për shërbime sociale dhe themelimi në nivel lokal. Në ngjarje u prezantuan edhe praktikat e mira të shërbimeve sociale që komunat: Manastir, Kavadarë, Strumicë dhe Qendër i themeluan me sigurimin e mjeteve personale për buxhetin komunal, ndërsa të cilat janë financuar nga pushteti qendror.

Praktika të mira për themelimin e shërbimeve sociale nga katër komunat

Komuna e Strumicës realizon dhe përkrah zbatimin e disa shërbimeve sociale, ndërsa para të pranishmëve theksuan shërbimet sociale: asistencë personale, strehimore dhe këshillimore për gratë dhe fëmijët viktima të dhunës gjinore dhe familjare. U theksua se nga buxheti i komunës janë siguruar 16 asistentë personalë për nxënësit me aftësi të kufizuara. Rëndësi

значење за оваа општина, но и населението од околните општини, е воспоставувањето на услугата за привремен престој, засолниште за жртви на семејно насилство, што се обезбедува во соработка со граѓанското здружение „Скај плус". Општина Струмица во 2019 година објавила јавен повик за предлог-проект за основање и започнување со работа на установа за социјална заштита - Шелтер центар за згрижување и заштита на жртви на семејно насилство. Засолништето започнало да работи во 2020 година и обезбедува сместување за жртви на семејно насилство и на нивните деца, како и психо-социјално советување и поддршка. За оваа услуга, општината годишно издвојува околу 1.000. 000 денари.

Претставниците од Општина Битола ја промовираа услугата, образовна асистенција за ученици во средно училиште кои имаат одредени попречености, за што обезбедува средства од сопствениот буџет во висина од околу 800.000,00 денари, на годишно ниво. Дополнително, Општина Битола на настанот го промовираше и Советодавниот центар за помош и поддршка на жртви на родово базирано и семејно насилство, што во моментов се воспоставува како регионален сервис и преку кој се обезбедува психо-социјално советување; правно советување и поддршка при вработување за жртвите. За овој центар, за првпат оваа година општината издвоила 1.000.000,00 денари. Советодавниот центар го раководи граѓанското здружение –„Центар за психо-социјална поддршка и истражување – ОДРАЗ" во соработка со Националната мрежа против насилство врз жените и семејно насилство.

Општина Центар ги промовираше услугите: нега во домашни услови и одмена на семејна грижа што, исто така, се финансираат од општинскиот буџет. Овие услуги ги обезбедува граѓанското здружение „Хуманост". Изборот на здружението е извршено преку постапка за јавна набавка. За услугата нега во домашни услови, на годишно ниво, општината издвојува 4.500.000,00 денари од општинскиот буџет. Услугата нега во домашни услови се обезбедува три пати неделно, во временски период од два часа и ја добиваат околу 80 стари лица.

të veçantë për këtë komunë, por edhe për popullatën e komunave përreth, ka ngritja e shërbimit të qëndrimit të përkohshëm, një strehë për viktimat e dhunës në familje, e cila ofrohet në bashkëpunim me shoqatën civile Sky Plus. Komuna e Strumicës në vitin 2019 publikoi thirrje publike për propozim-projekt për themelimin dhe fillimin e punës së institucionit për mbrojtje sociale ,,Qendra strehimore për kujdesin dhe mbrojtjen e viktimave të dhunës në familje". Strehëza filloi të funksionojë në vitin 2020 dhe ofron strehim për viktimat e dhunës në familje dhe fëmijët e tyre, si dhe këshillim dhe mbështetje psiko-sociale. Për këtë shërbim komuna ndan rreth 1.000.000 denarë në vit.

Përfaqësuesit nga Komuna e Manastirit promovuan shërbimin, ndihmën arsimore për nxënësit e shkollave të mesme me aftësi të kufizuara, për të cilat sigurojnë mjete nga buxheti i tyre në shumë prej rreth 800.000,00 denarë në vit. Gjithashtu, në këtë manifestim, Komuna e Manastirit promovoi Qendrën Këshilluese për ndihmë dhe përkrahje të viktimave të dhunës gjinore dhe familjare, e cila aktualisht është duke u themeluar si shërbim rajonal dhe përmes së cilës ofrohet këshillim psiko-social; këshillim ligjor dhe mbështetje në punësim për viktimat. Për këtë qendër për herë të parë këtë vit Komuna ka ndarë 1.000.000,00 denarë. Qendra e këshillimit menaxhohet nga shoqata civile ,,Qendra për mbështetje dhe kërkime psiko-sociale – ODRAZ" në bashkëpunim me ,,Rrjetin kombëtar kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje".

Komuna Qendër promovoi shërbimet: përkujdesje në shtëpi dhe pushim nga përkujdesja familjare, të cilat financohen edhe nga buxheti komunal. Këto shërbime i ofron shoqata civile ,,Humanost". Përzgjedhja e Shoqatës është bërë përmes procedurës së furnizimit publik. Komuna nga buxheti komunal ndan 4.500.000,00 denarë për shërbimin e kujdesit në kushte shtëpiake në baza vjetore. Shërbimi i kujdesit në shtëpi ofrohet tre herë në javë, për një periudhë dy orëshe dhe merret nga rreth 80 të moshuar.

Претставник од Општина Кавадарци говореше за воспоставувањето и функционирањето на „Регионалниот советодавен центар за помош и поддршка на жени и деца жртви на родово базирано и семејно насилство" чие финансирање е од буџетските средства од општините: Неготино, Росоман и Демир Капија. Општина Кавадарци одвојува околу 800.000,00 денари за овој сервис. Советувалиштето е раководено од здружението за родова еднаквост „Визија" од Кавадарци, во соработка со Националната мрежа против насилство врз жените и семејно насилство. Советувалиштето обезбедува психо-социјално советување, правно советување и поддршка при вработување за жртвите.

Претставниците од сите четири општини ги изнесоа и искуствата за начинот на мониторирање на воспоставените услуги, преку подготовка на редовни наративни и финансиски извештаи, но и преку спроведување на супервизија на квалитетот на одреден вид на услуги.

Активностите за градење на капацитети на општинската администрација се организираат во рамките на проектот „Поддршка на модернизацијата и деинституционализацијата на социјалните услуги", финансиран од Делегацијата на ЕУ во нашата земја, имплементиран од Ептиса, во директна соработка со Министерството за труд и социјална политика и со ЗЕЛС.

Përfaqësues nga Komuna e Kavadarit foli për themelimin dhe funksionimin e ,,Qendrës Këshillimore Rajonale për ndihmë dhe përkrahje të femrave dhe fëmijëve viktima të dhunës gjinore dhe familjare" financimi i së cilës është nga mjetet buxhetore të komunave: Negotinë, Rosoman dhe Demir Kapi. Komuna e Kavadarit për këtë shërbim ndan rreth 800.000,00 denarë. Këshillimorja menaxhohet nga shoqata për barazi gjinore ,,Vizia" nga Kavadari, në bashkëpunim me ,,Rrjetin nacional kundër dhunës ndaj femrave dhe dhunës në familje". Qendra e këshillimit ofron këshillim psiko-social, këshillim ligjor dhe mbështetje në punësim për viktimat.

Përfaqësuesit e të gjitha katër komunave i prezantuan dhe përvojat për mënyrën e monitorimit dhe shërbimet e themeluara përmes përgatitjes së raporteve të rregullta narrative dhe financiare, por edhe përmes zbatimit të supervizionit të cilësisë së llojit të caktuar të shërbimeve.

Aktivitetet për ndërtimin e kapaciteteve të administratës komunale organizohen në kuadër të projektit ,,Përkrahja e modernizimit dhe deinstitucionalizimit të shërbimeve sociale" të financuar nga Delegacioni i BE-së në vendin tonë, të implementuar nga EPTISA, në bashkëpunim të drejtpërdrejtë me Ministrinë për punë dhe politikë sociale dhe me BNJVL-në.

СПРОВЕДЕНА ОБУКА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈА И РЕСЕРТИФИКАЦИЈА НА МОДЕРАТОРИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА „ФОРУМИ ВО ЗАЕДНИЦАТА"

Во рамките на проектот „Зајакнување на општинските совети - фаза 2", ЗЕЛС организираше специјализирана обука за сертификација и ресертификација на модератори за спроведување на граѓанската алатка „Форуми во заедницата". Според утврдените правила, сертификатот има важност од пет години и по изминувањето на овој период, модераторот има обврска повторно да проследи обука и писмен и усмен испит за ресертификација. Улогата на модераторот во спроведувањето на овој облик на граѓанско учество е од големо значење за збогатување на демократските начини на вклучување на населението во донесување на одлуки од локално значење. Во таа насока, утврдена е потребата форумите да ги водат лица што имаат повисоко ниво на подготвеност за да се справат со сите предизвици што ги носи отворената дебата на овие форумски сесии, поради што ЗЕЛС дава силна поддршка за обезбедување на стручни кадри со зајакнати способности и знаења за водење (модерирање) на дебатите. Сè поголем е бројот на општините што ја користат оваа алката за граѓанско учество и наведуваат дека таа им овозможува полесно и поуспешно заемно комуницирање со граѓаните. Донесувањето заеднички одлуки, всушност, значи и споделување на одговорноста за изборот и спроведувањето на општинските проекти. Користењето на оваа граѓанска алатка од општината, сè почесто станува и предност при аплицирањето на проекти за добивање на финансиска или друг вид поддршка. Досега, преку реализираните

U REALIZUA TRAJNIM PËR CERTIFIKIM DHE RICERTIFIKIM TË MODERATORËVE PËR ZBATIMIN E „FORUMEVE NË BASHKËSI"

Në kuadër të projektit „Përforcim i këshillave komunale – faza 2", BNJVL organizoi trajnim të specializuar për certifikim dhe ricertifikim të moderatorëve për zbatimin e veglës së qytetarëve „forume në bashkësi". Sipas rregullave të përcaktuara, certifikata vlen pesë vjet dhe pas kalimit të kësaj periudhe, moderatori ka obligim që sërish të ndjekë trajnimin dhe të kalojë provimin me shkrim dhe me gojë për ricertifikim. Roli i moderatorit në zbatimin e kësaj forme të pjesëmarrjes së qytetarëve është mjaft e rëndësishme për pasurimin e mënyrave demokratike të përfshirjes së popullatës në procesin e vendim-marrjes në nivel lokal. Në këtë drejtim është përcaktuar nevoja që forume të cilat i udhëheqin persona të cilët kanë nivel më të lartë të përgatitjes të ballafaqohen me të gjitha sfidat që i bart debati i hapur në këto sesione të forumeve, për shkak se BNJVL jep përkrahje për sigurimin e kuadrove profesionale me aftësi të përforcuara dhe dituri në udhëheqjen (modelimin) e debateve. Gjithnjë e më i madh është numri i komunave që shfrytëzojnë këtë vegël për pjesëmarrjen e qytetarëve dhe pohojnë se kjo ka mundësuar komunikim më të lehtë dhe më të suksesshëm të ndërsjellë me qytetarët. Miratimi i vendimeve të përbashkëta në të vërtetë do të thotë edhe ndarja e përgjegjësisë për zgjedhjen dhe realizimin e projekteve komunale. Shfrytëzimi i kësaj vegle të qytetarëve nga ana e komunave gjithnjë e më shpesh bëhet edhe përparësi gjatë aplikimit të projekteve për marrjen e përkrahjes financiare ose ndonjë lloj tjetër të përkrahjes.

активности на ЗЕЛС е обезбедено институционализирање на „Форуми во заедницата" од страна на 70 единици на локалната самоуправа, односно општинските совети во овие општини ги изгласаа и ги ставија форумите како нова форма на граѓанско учество во своите статути.

Голем интерес кај кандидатите за следење на обуката за форумски модератор

На јавниот повик што го објави ЗЕЛС се пријавија околу триесет кандидати за стекнување на сертификат за модератори. Дел од нив со ваква лиценца се стекнале уште во изминатиот период, во рамките на спроведувањето на проектот „Сертификација на форумски модератори" со финансиска поддршка на Швајцарската агенција за соработка и развој (СДЦ) кога беа обезбедени вкупно 37 лиценцирани форумски модератори, а дел од нив изразија желба да се стекнат со оваа лиценца за првпат. Затоа, на обуката што ја организираше ЗЕЛС на 31 октомври и 1 ноември, 2022 година, во просториите на ЗЕЛС тренинг центарот (во административната зграда), присутните имаа можност да се запознаат или да ги обноват своите знаења поврзани со законските надлежности, организацијата и финансирањето на локалната власт; со процесот на децентрализација во земјата; со облиците на граѓанско учество што се спроведуваат на локално ниво; со видовите форуми во заедницата; чекорите за реализација на форумските сесии и начините на мобилизирањето на заедница. Кандидатите учеа и за модераторските вештини и фацилитирање преку практични вежби на конкретни ситуации, а потоа ги презентираа стекнатите вештини.

Право на полагање на испитот за стекнување со сертификат имаат само кандидатите што ја следеле обуката. Планирано е испитот да се спроведе некаде кон средината на ноември, а ќе се реализира во два дела - писмен и устен дел. Писменото полагање ќе биде електронско, а усниот дел опфаќа практично презентирање на одреден случај. На кандидатите им беше доставен „Прирачник за полагање испит за сертифицирани форумски модератори", како и публикацијата „Форуми во заедницата во 11 чекори" каде што детално е опишан целиот процес на спроведување на форумите. Во изминатиот период ЗЕЛС имаше обезбедено и веб-страница http://www.forumivozaednicata.com.mk/ на која беа изнесени важни информации за спроведувањето на форумите во општините и каде беа поставени биографиите и контактите на сите досегашни модератори. По укажување од Агенцијата за заштита на лични податоци, тие беа повлечени, па во иднина, податоците за модераторите кои ќе се (ре) сертифицираат ќе може да се добијат од ЗЕЛС.

Примената на оваа алатка на демократско учество на населението во локалната самоуправа овозможува воспоставување на поблиска релација на општината со граѓаните; јакнење на нивната заемна доверба; јакнење на свеста кај граѓаните за потребата од нивно учество во донесувањето одлуки во заедницата во која живеат; ја зголемува транспарентноста на работењето на општината и ги јакне демократските процеси во целата земја. Преку алатката „Форуми во заедницата" на граѓаните им се овозможува на институционален начин, преку конкретно утврдена постапка да го искажат својот став за прашања од својата заедница што најмногу ги засегаат.

Проектот „Зајакнување на општинските совети – фаза 2" е проект финансиран од швајцарската влада и Министерството за локална самоуправа, а го кофинансира и спроведува Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП).

Deri më tani përmes realizimit të aktivitete të BNJVL është siguruar institucionalizimi i „forumeve në bashkësi" nga ana e 70 njësive të vetëqeverisjes lokale, respektivisht këshillave komunale që i votuan dhe forumet i vendosën si formë të re të pjesëmarrjes së qytetarëve në statutet e tyre.

Interesim i madh i kandidatëve për ndjekjen e trajnimit për moderatorë të forumeve

Në thirrjen publike të shpallur nga BNJVL, rreth tridhjetë kandidatë aplikuan për marrjen e certifikatës për moderatorë. Një licencë e tillë disa prej tyre e kanë marrë në periudhën e kaluar, në kuadër të zbatimit të Projektit të Certifikimit të moderatorëve të forumit me mbështetjen financiare të Agjencisë Zvicerane për bashkëpunim dhe zhvillim (SDC), kur janë siguruar gjithsej 37 moderatorë të licencuar të forumit ndërsa një pjesë shprehën dëshirën që të fitohen me këtë licencë për herë të parë. Në atë drejtim, në trajnimin e organizuar nga BNJVL më 31 tetor dhe 1 nëntor 2022, në hapësirat e qendrës për trajnime të BNJVL-së (në objektin administrativ), të pranishmit patën mundësi të njihen ose rinovojnë njohuritë e tyre në lidhje me juridiksionin, kompetencat, organizimi dhe financimi i pushtetit lokal, me procesin e decentralizimit në vend; me format e pjesëmarrjes së qytetarëve që zbatohen në nivel lokal; me llojet e forumeve në bashkësi, hapat e realizimit të sesioneve të forumit dhe mënyrat e mobilizimit të bashkësisë. Kandidatët gjithashtu mësuan edhe për aftësitë e moderimit dhe lehtësimit përmes ushtrimeve praktike në situata specifike dhe më pas prezantuan aftësitë e fituara.

Të drejtën e provimit për marrjen e certifikatës kanë vetëm kandidatët që kanë ndjekur trajnimin. Provimi është planifikuar të mbahet diku nga mesi i muajit nëntor dhe do të realizohet në dy pjesë - me shkrim dhe me gojë. Testi me shkrim do të jetë elektronik, ndërsa pjesa me gojë do të përfshijë prezantimin praktik të një rasti konkret. Kandidatët u pajisën me Udhëzuesin e Provimit për Moderatorë të Certifikuar të Forumit, si dhe me botimin „Forumet në bashkësi në 11 hapa" ku përshkruhet në detaje i gjithë procesi i zhvillimit të forumeve. Në periudhën e kaluar BNJVL- ka ofruar edhe ueb faqen http://www.forumivozaednicata.com.mk/ ku janë prezantuar informata të rëndësishme për zbatimin e forumeve nëpër komuna dhe janë postuar biografitë dhe kontaktet e të gjithë moderatorëve të mëparshëm. Pas udhëzimeve të Agjencisë për mbrojtjen e të dhënave personale, ato u tërhoqën, kështu që në të ardhmen të dhënat për moderatorët që do të (ri)certifikohen do të jenë në dispozicion nga BNJVL.

Aplikimi i këtij mjeti të pjesëmarrjes demokratike të popullatës në vetëqeverisjen lokale mundëson vendosjen e një marrëdhënieje më të ngushtë ndërmjet komunës dhe qytetarëve; përforcimi i besueshmërisë të tyre të ndërsjellë; ndërgjegjësimi i qytetarëve për nevojën e pjesëmarrjes së tyre në vendimmarrje në bashkësinë ku ata jetojnë; rrit transparencën e funksionimit të komunës dhe përforcon proceset demokratike në të gjithë vendin. Përmes veglës „forume në bashkësi" u mundësohet qytetarëve të shprehin mendimin e tyre për çështjet e bashkësisë së tyre që i shqetësojnë më shumë, në mënyrë institucionale, përmes një procedure të përcaktuar posaçërisht.

Projekti Përforcim i këshillave komunale – faza 2 është projekt i financuar nga Agjencia Zvicërane dhe Ministria për vetëqeverisje lokale, që e ko-financon dhe zbaton Programi për zhvillim të Kombeve të Bashkuara (UNDP).

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

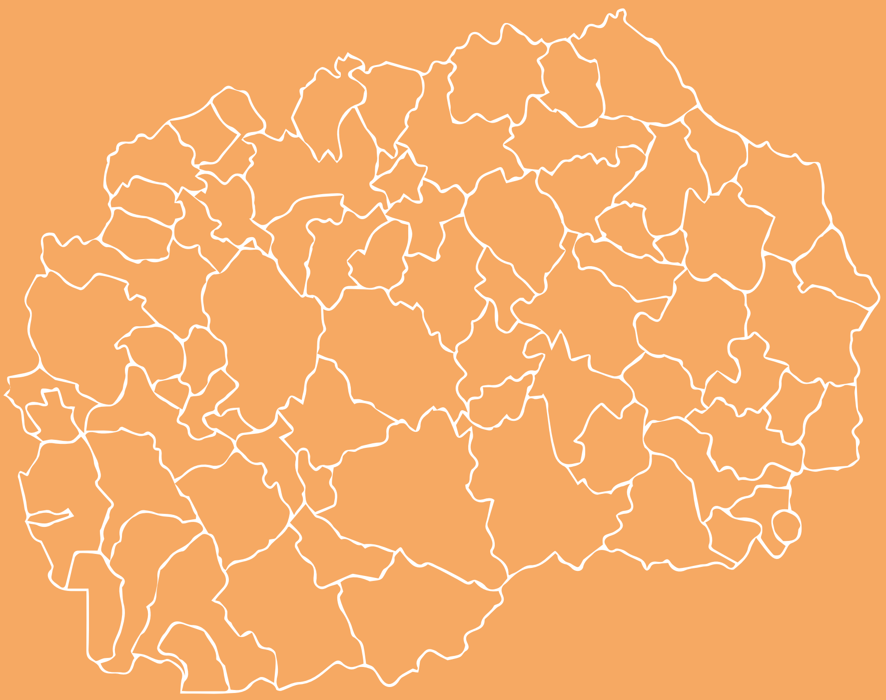

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ

тел. +389 (0)2 30 99 033 | факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. "Копенхагенска" бр. 5, п. фах 32, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk

INFORMACIONE PËR KONTAKT:

tel. +389 (0)2 30 99 033 | faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. "Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32, 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk